ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, 1841.] [ΑΡΙΘ. 50

ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΕΛΩΝΩΝ.

α

β

Ἅλωσις Χελωνῶν ἐπὶ τοῦ Παραλίου τῆς Κούβας.

Εἰς τὴν προτεταγμένην εἰκονογραφίαν βλέπει ὁ ἀναγνώστης τὴν Πρασίνην (α) λεγομένην, καὶ τὴν Βαρυκέφαλον Χελώνην (β). Ἡ τοῦ πρώτου εἴδους χρησιμεύει μάλιστα πρὸς τροφήν. Εὑρίσκεται δὲ πολυπληθὴς παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς ὅλων τῶν νήσων καὶ ἠπείρων τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Τὰ ῥηχὰ, ὅσα περικυκλοῦσι τοὺς αἰγιαλοὺς τούτους, εἶναι ὑπὸ θαλασσίων φυτῶν κεκαλυμμένα· εἰς τὰς ὑδατώδεις δὲ νομὰς ταύτας, αἵτινες ἀρκετὰ προσεγγίζουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε μετ' εὐκολίας νὰ βλέπωνται ὑπὸ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν καιρῷ γαλήνης, βόσκονται ἀπειράριθμα ζῶα, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀμφίβια, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ πλήθη χελωνῶν. Ὁ παλαιὸς ταξειδιώτης Δαμπιὲρ, τὰς Γαλλαπάγους νήσους περιγράφων, λέγει, "Ἀναμέσον τῶν νήσων τούτων ὑπάρχουσι πορθμοὶ ἀρκετὰ εὐρύχωροι, ὥστε νὰ διαβαίνωσι πλοῖα· εἴς τινα δὲ μέρη καὶ ῥηχὰ ὕδατα, ὅπου ἀφθόνως φύεται τὸ τῆς χελώνης χόρτον· ὅθεν αἱ νῆσοι αὗται μετὰ δαψιλείας χαίρονται τὰς θαλασσίους χελώνας." Τὴν χελώνην, εἴτε τῆς ξηρᾶς εἴτε τῶν ὑδάτων, προφυλάττει, ὡς γνωρίζουν οἱ πλειότεροι τῶν ἀναγνωστῶν μας, καὶ ἐπὶ τῶν νώτων καὶ ἐπὶ τῆς γαστρὸς, κοίλη ἀσπὶς, ἀνεωγμένη εἰς ἕκαστον ἄκρον, διὰ τὴν ἔξοδον ποτὲ μὲν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, ποτὲ δὲ τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν.

Αἱ θαλάσσιαι χελῶναι καὶ τοὺς πόδας ἔχουσι πολὺ μακροτέρους παρ' αἱ χερσαῖαι, καὶ τοὺς δακτύλους συνηνωμένους διὰ μεμβράνης, ὥστε κολυμβῶσιν εὐκολώτατα. Τὴν κεφαλὴν, τοὺς πόδας, καὶ τὴν οὐρὰν καλύπτουσι μικρὰ λέπια. Εἰς τὰς γνάθους τοῦ εὐρύχωρου στόματος δὲν ὑπάρχουν ὀδόντες, ἀλλὰ τὰ τῶν γνά-

θων ὀστᾶ, ὄντα σκληρότατα καὶ δυνατώτατα, συγχρόνως δὲ καὶ τραχύτατα, ἐνισχύουσι τὸ ζῶον οὐχὶ μόνον τὰ φυτὰ εὐκόλως νὰ μασσᾷ, ἀλλὰ καὶ νὰ συντρίβῃ τὰ ὀστρακόδερμα, ἐξ ὧν προσέτι τρέφεται τὸ θαλάσσιον εἶδος. Αἱ πράσιναι χελῶναι καὶ μεγαλώταται γίνονται καὶ βαρύταται· ἀτομά τινα ἔχουν ἓξ ἢ ἑπτὰ ποδῶν μῆκος ἀπὸ τὴν ῥῖνα εἰς τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς, τριῶν δὲ ἢ τεσσάρων ποδῶν πλάτος, καὶ ὡς τριακοσίων ὀκάδων βάρος. "Ἤκουσα," λέγει ὁ Δαμπιὲρ, "περί τινος τερατώδους χελώνης τοῦ πρασίνου εἴδους, ἁλωθείσης ποτὲ εἰς τὸν ἐν τῷ Καμπεακείῳ Κόλπῳ Βασιλικὸν Λιμένα, ἥτις εἶχε τεσσάρων ποδῶν βάθος ἀπὸ τὰ νῶτα εἰς τὴν γαστέρα, ἓξ δὲ ποδῶν πλάτος ἐπὶ τῆς γαστρός. Παῖς ἐννεαετὴς, υἱὸς πλοιάρχου, ἐμβὰς εἰς τὸ ὄστρακόν της ὡς εἰς ἀκάτιον, ὑπῆγε κωπηλατῶν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ πατρός του, ἀπέχον ἐκ τοῦ αἰγιαλοῦ περὶ τὰ δύο στάδια*." Κοινῶς ἡ πρασίνη χελώνη ζυγίζει ἀπὸ ἑβδομήκοντα ἕως ἑκατὸν ὀκάδας.

Ἐκθέτει δὲ εἰς κίνδυνον τὸ ζῶον τοῦτο ἡ φυσικὴ ὁρμὴ, ἥτις ἄγει τὴν θήλειαν πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, διὰ νὰ γεννήσῃ τὰ ὠά της. Ἀφοῦ ἀποθέσῃ αὐτὰ ἐπὶ τῆς χαύνης ἄμμου, τὰ παραιτεῖ εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἐκεῖνο τὸ κλίμα ἰσχυρῶς πυρόνουσαι, βεβαίως ἐκκολάπτουν αὐτά. Τοὺς ἐμπροσθίους πόδας μεταχειριζομένη ἐξορύττει μίαν ἢ δύο τρύπας περὶ τὸν ἕνα πόδα τὸ πλάτος, δύο δὲ τὸ βάθος, εἰς τὰς ὁποίας ἀποθέτει συνήθως ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ὠά. Τὰ ὠὰ ταῦτα εἶναι στρογγύλα, δύο δὲ ἢ τρεῖς δακτύλους τὴν διάμετρον· μεμβράνα καλύπτει αὐτὰ, ὁπωσοῦν ὁμοιάζουσα ὑγρὸν περγαμηνὸν χάρτην. Γεννᾷ δὲ τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐκ διαλειμμάτων δύο περίπου ἢ τριῶν ἑβδομάδων. Σχεδὸν πάντοτε ἐξέρχονται εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐν καιρῷ νυκτός. Ἐπειδὴ δὲ χαύνη ἄμμος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκκόλαψιν τῶν ὠῶν, αἱ χελῶναι συχνάζουσι μόνον εἰς ἰδιαιτέρους αἰγιαλοὺς· ἀλλ' οὗτοι πολλάκις ἀπέχουν ἑκατοντάδας μιλίων ἀπὸ τὰς νομάς των. Τὰ ὠὰ ἐκκολάπτονται εἰς ὀλιγώτερον παρ' ἕνα μῆνα ἀφοῦ γεννηθῶσι· καὶ εἰς ὀκτὼ περίπου ἢ δέκα ἡμέρας ἕρπουν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ νεογνά. Ὀλίγα ὅμως, κατ' ἀναλογίαν τοῦ παραγομένου ἀριθμοῦ, φθάνουν εἰς τὸ φυσικὸν αὐτῶν στοιχεῖον. Πάμπολλα θηρεύονται ὑπὸ θαλασσίων πτηνῶν καὶ διαφόρων ἁρπακτικῶν τετραπόδων. Ἡ τίγρις ἐχθρεύεται κατ' ἐξαίρετον τὴν χελώνην· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἔτι μᾶλλον ὁραστηρίως καταγίνεται εἰς τὸν ἀφανισμόν της. Ἡ συναγωγὴ τῶν τῆς χελώνης ὠῶν συγκροτεῖ ἓν ἀπὸ τὰ οὐσιωδέστερα ἐνασχολήματα τῶν Ἰνδῶν τοῦ Ὀρινόκου. Καὶ τὴν σάρκα δ' αὐτῆς οὐχὶ μόνον τρώγουν οἱ ἐντόπιοι, ἀλλ' ὑπερτιμῶσι καὶ πληρόνουν ἀκριβώτατα οἱ βαθύπλουτοι τοῦ Λονδίνου.

Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ παρόντος ἄρθρου εἰκονογραφία παριστάνει τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἁλίσκονται αἱ θαλάσσιαι χελῶναι εἰς τὰ παράλια τῆς Κούβας, καὶ εἰς μέρη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ Κόμης de Lacepede, εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ἱστορίαν τῶν ὠοτόκων τετραπόδων, περιέγραψε τὰς διαφόρους μεθόδους, καθ' ἃς ἐνεργεῖται ἡ τῶν χελωνῶν ἅλωσις· τελειόνομεν δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο μ' ἐπιτομὴν τῆς περιγραφῆς του.

"Μολονότι αἱ θήλειαι χελῶναι φροντίζουν νὰ ὠοτοκῶσιν ἐν καιρῷ σκότους, δυσκόλως, μ' ὅλον τοῦτο, ἀποφεύγουσι τοὺς ἐχθρούς των· οἱ ἁλιεῖς περιμένουν αὐτὰς καταρχὰς τῆς νυκτὸς, μάλιστα δὲ ὅταν ὑπάρχῃ φεγγάριον, καὶ ποτὲ μὲν ἐξερχομένας τῆς θαλάσσης, ποτὲ δ' ἐπιστρεφούσας μετὰ τὴν ὠοτοκίαν, θανατόνουν αὐτὰς μὲ ῥόπαλα, ἢ τὰς ἀνατρέπουσι τάχιστα, μὴ ἀφίνοντες καιρὸν εἰς τὰς ἀθλίας εἴτε νὰ ὑπερασπισθῶσιν, εἴτε νὰ τυφλώσωσι τοὺς προσβάλλοντας, ἀναῤῥίπτουσαι τὴν ἄμμον μὲ τὰ πτερύγιά των. Ὅταν ἦναι πολλὰ μεγάλαι, χρειάζονται κάμποσοι ἄνδρες, ὥστε νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὰς, πολλάκις δὲ καὶ μοχλοὺς μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο. Ἀφοῦ δ' ἅπαξ ῥιφθῶσιν ἐπὶ τῶν νώτων, δὲν ἐμποροῦν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μεταγυρίσωσι.

"Τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα χελώνας, πλήρεις ὠῶν, ἐμποροῦν νὰ ἀνατρέψωσιν ὀλίγοι τινὲς ἁλιεῖς ἐντὸς τριῶν ὡρῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὅσας ἐπίασαν τὴν προτεραίαν νύκτα. Κατακόπτουν αὐτὰς, καὶ ἁλατίζουσι τὴν σάρκα καὶ τὰ ὠά. Ἐνίοτε ἐξάγουν ὑπὲρ τὰς δέκα ὀκάδας κιτρίνου ἢ πρασινωποῦ ἐλαίου ἀπὸ ἓν μεγάλον ἄτομον· τοῦτο δὲ καὶ διὰ φώτισμα χρησιμεύει, καὶ μὲ διάφορα τροφῆς εἴδη μιγνύεται, ὅταν ἦναι νωπόν. Κἀποτε σύρουσι ζωντανὰς τὰς ἁλωθείσας χελώνας εἰς περιφράγματα, ὅπου φυλάττουν αὐτὰς πρὸς χρῆσιν.

"Οἱ τὰς χελώνας ἁλιεύοντες ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κούβας καὶ τῶν γειτονικῶν νήσων τελειόνουν συνήθως τὰ φορτία των εἰς ἓξ ἑβδομάδας ἢ δύο μῆνας· ἔπειτα δ' ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν νήσους (τὰς Βαχάμας καὶ ἄλλας τῆς Δυτικῆς Ἰνδίας) μὲ τὰς ἡλατισμένας χελώνας, τὰς ὁποίας καὶ οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μαῦροι κάτοικοι μεταχειρίζονται ἐπίσης πρὸς τροφήν. Ἡ ταριχευμένη χελώνη ζητεῖται εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς ἀποικίας, ὅσον ὁ ὀνίσκος ἢ βακαλάος εἰς τὰ μέρη μας· τὴν ἁλιείαν δ' αὐτῆς μετέρχονται ἅπαντες οἱ ἄποικοι οὗτοι, καὶ μάλιστα οἱ Βρετανοὶ, μὲ πλοιάρια, ἐπὶ διαφόρων μερῶν τῆς Ἱσπανικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν γειτονικῶν ἐρημονήσων.

"Πολλάκις ἁλίσκεται ἡ πρασίνη χελώνη καὶ εἰς τὸ πέλαγος ἐν καιρῷ νηνεμίας, καὶ εἰς φεγγώδεις νύκτας. Πρὸς τοῦτο ἐξέρχονται δύο ἁλιεῖς ἐντὸς ἀκατίου· ὁ μὲν κωπηλατεῖ, ὁ δὲ κρατεῖ καμάκιον, ὡς τὸ χρησιμεῦον πρὸς θανάτωσιν τῶν φαλαινῶν*. Ὁπόταν δ' ἀνακαλύψωσι μεγάλην χελώνην ἐκ τοῦ ἀφροῦ, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὑψουμένη κάμνει ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ταχύνουσι πρὸς αὐτήν· καὶ ἂν ἀρκετὰ πλησιάσωσι πρὶν καταβυθισθῇ, ῥίπτει εὐθὺς τὸ καμάκιον ὁ ἁλιεὺς μὲ ὅσον πλειοτέραν δύναμιν, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸ ὄστρακον εἰς τὴν σάρκα· ἡ χελώνη δύει πάραυτα, ὁ δ' ἁλιεὺς ἀφίνει σχοινίον, τὸ ὁποῖον εἶναι προσδεδεμένον εἰς τὸ καμάκιον, καὶ ὅταν ἡ χελώνη ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν αἱματοχυσίαν ἀπαυδήσῃ, ἕλκεται εἰς τὸ ἀκάτιον ἢ καὶ εἰς τὴν ξηράν."

*Τὸ στάδιον εἶναι τὸ ὄγδοον τοῦ μιλίου· σύγκειται δὲ τὸ μίλιον ἀπὸ 1760 ὑάρδας, ἢ πήχεις 2346⅔. Τὸ Ἀγγλικὸν μίλιον, τὸ κοινῶς ἐννοούμενον εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἰσοδυναμεῖ μὲ σχεδὸν 9 Ἑλληνικὰ στάδια. Ἰδὲ Ἀποθ. Τόμ. Α'. Σελ. 16· καὶ Τόμ. Γ'. Σελ. 24. Ὑπάρχει δὲ καὶ γεωγραφικὸν ἢ ναυτικὸν μίλιον, τὸ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἰταλίαν, συνιστάμενον ἀπὸ 2025 ὑάρδας, ἤτοι πήχεις 2700· οἱ Γάλλοι ἔχουσι τὴν ναυτικὴν λεύγαν, συγκειμένην ἀπὸ τρία τοιαῦτα μίλια.

*Ἰδὲ Ἀποθ. Τόμ. Α'. Σελ. 42· καὶ Τόμ. Δ'. Σελ. 161.

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΓΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

Ἕλκηθρον ὑπὸ Κυνῶν συρόμενον ἐπὶ τῆς Χιόνος.

Οἱ Μοραυϊανοὶ, εἴτε Ἡνωμένοι Ἀδελφοὶ, ὀλιγάριθμος αἵρεσις τῶν Διαμαρτυρομένων, εὑρίσκονται εἰς τὴν Γερμανίαν, Ὁλλανδίαν, Ἀγγλίαν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἀλλαχοῦ. Χαρακτῆρα γενικῶς ἔχουσιν ἄριστον· ἀγάπη, εἰρήνη, καὶ μεγίστη ἁπλότης ἐπικρατοῦσι μεταξύ των. Καταγίνονται δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξαποστέλλειν ἱεροδιδασκάλους· εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν, εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀρκτῴας Ἀμερικῆς διατηροῦσι πρὸ πολλοῦ ἤδη καταστήματα ἱεραποστόλων. Τοιοῦτο κατάστημα ἔχουσι καὶ εἰς τὴν Λαβραδορίαν, χώραν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, πάμπολυ μὲν ἐκτεταμένην, ψυχροτάτην δὲ καὶ σχεδὸν ἔρημον, μεταξὺ τῆς αὐτόχθονος φυλῆς τῶν Ἐσκιμῶν. Εἰς τὴν χώραν ταύτην, καὶ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κατάστημα, ἀναφέρεται ἡ ἑπομένη διήγησις.

Τὴν 11ην Μαρτίου 1782, ἑνωμένοι τὸ πρῶτ, οἱ συναδελφοὶ Σαμουὴλ καὶ Γυλιέλμος ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς των, τῆς κωμοπόλεως Ναῖν, μὲ σκοπὸν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ βορεινότατον ἀποστολικὸν κατάστημα, τὸ ἐν Ὀκκακίῳ, ἀπέχον περὶ τὰ 150 Ἀγγλικὰ μίλια. Τὸ ἕλκηθρον ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ βαπτισμένου Ἐσκιμοῦ Μάρκου, καὶ ἄλλο δέ τι ἕλκηθρον μ' Ἐσκιμοὺς συνώδευε τοὺς ἱεραποστόλους. Τὰ δύο ἕλκηθρα περιεῖχον πέντε ἄνδρας, μίαν γυναῖκα, καὶ ἓν παιδίον. Ὁ καιρὸς ἦτον εὔδιος, οἱ ἀστέρες ἔφεγγον μὲ ἀσυνήθη λάμψιν· ἅπαντες ἦσαν εὔθυμοι, καὶ, ἐπειδὴ ὅλα ἐφαίνοντο βοηθητικὰ, ἤλπιζον μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας νὰ φθάσωσιν ἀσφαλῶς εἰς Ὀκκάκιον. Τὸν ἐπὶ τῆς παγωμένης θαλάσσης δρόμον εὑρῆκαν ἄριστα ἔχοντα, καὶ μετ' εὐκολίας προέβαινον ἓξ ἢ ἑπτὰ μίλια τὴν ὥραν. Ἀφοῦ ἐπέρασαν νησία τινὰ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ναῖν, ἀπεμακρύνθησαν ἀρκετὰ ἐκ τῆς παραλίας, μὲ σκοπὸν καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὁμαλώτερον τοῦ πάγου μέρος, καὶ ν' ἀποφύγωσι τὸ ὑψηλὸν καὶ βραχῶδες ἀκρωτήριον Κιγλαπεῖτ. Περὶ τὰς ὀκτὼ ἀπήντησαν ἕλκηθρον μὲ Ἐσκιμοὺς πρὸς τὴν ξηρὰν διευθυνόμενον. Μετὰ τὸν συνήθη χαιρετισμὸν καταβάντες οἱ Ἐσκιμοὶ ἤρχισαν συνομιλίαν, ὡς πράττουσι γενικῶς εἰς τοιαύτας περιστάσεις· ὑπηνίχθησαν δὲ οἱ ξένοι Ἐσκιμοὶ πρὸς τοὺς μετὰ τῶν ἱεραποστόλων ὅτι καλήτερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ αὐτοί. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἱεραπόστολοι κάμμίαν ὁποιανδήποτε αἰτίαν δὲν ἔβλεπον, καὶ μόνον ὑπωπτεύοντο ὅτι οἱ Ἐσκιμοὶ ἐπεθύμουν συνοδοιπόρους, προεχώρησαν. Μετά τι διάστημα, ὑπηνίχθησαν οἱ ἴδιοί των Ἐσκιμοὶ ὅτι ἡ θάλασσα εἶχεν ὄγκωμα, ἤτοι ἐκυμαίνετο, ὑπὸ τὸν πάγον. Τότε μόλις ἠσθάνετό τις αὐτὸ, πλὴν ἂν ἔβαλλε τὸ ὠτίον σιμὰ τοῦ πάγου, καθ' ἣν περίστασιν ἤκουε βαθεῖάν τινα δυσάρεστον βοὴν, καὶ βρυχηθμὸν θορυβώδη, ὡς ἐκ τῆς ἀβύσσου ἀναβαίνοντα. Ὁ καιρὸς ἔμενεν εὔδιος, ἐκτὸς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὅπου ἐφάνησαν ὑπόλευκά τινα σύννεφα μ' ὀλίγας μαύρας σειρὰς ἐν τῷ μεταξύ των. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρῶς ἐκ τοῦ βορειοδυτικοῦ, ὁ μόνος φόβος ἦτο μὴν ἀλλάξῃ αἰφνιδίως ὁ καιρός. Ὁ ἥλιος δὲ εἶχε τώρα φθάσειν εἰς τὸ ὕψος του, καὶ ὀλίγη ἢ οὐδεμία μεταβολὴ ἐφάνη εἰς τὸ οὐρανόν· ἀλλ' ἡ τῆς θαλάσσης κίνησις ὑπὸ τὸν πάγον εἶχεν αὐξήσειν, ὥστε τρομάξαντες ὁπωσοῦν οἱ ὁδοιπόροι ἐνόμισαν φρονιμώτερον νὰ μὴν ἀπομακρυνθῶσι περισσότερον ἐκ τῆς ξηρᾶς. Ὁ πάγος εἶχε πολλαχοῦ μεγάλας σχισμὰς καὶ ῥήγματα ἢ χάσματα, δύο ἢ τρεῖς πόδας πλατέα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα οὐδέ ποτε λείπουσι, καὶ ἐπειδὴ εὐκόλως πηδῶσιν ἐπάνωθεν αὐτῶν οἱ σκύλοι, τοῦ ἕλκήθρου ἄνευ δυσκολίας ἑπομένου, δὲν φοβίζουν εἰμὴ τοὺς νεοφερμένους.

Εὐθὺς ἀφοῦ ἔκλινεν ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, ὁ ἄνεμος ὑπερηύξησε, τὰ πρὸς ἀνατολὰς ὀλίγα νέφη ἤρχισαν νὰ ἀναβαίνωσιν, αἱ δὲ μαῦραι σειραὶ νὰ κινῶνται κατὰ τοῦ ἀνέμου. Ἡ ἐπὶ τοῦ πάγου καὶ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν ὀρέων συσσωρευμένη χιὼν βιαίως ἐῤῥίπτετο τῆδε κἀκεῖσε ὑπὸ μερικῶν ἀνεμοστροβίλων, ὥστε ἐπλήρου τὸν ἀέρα. Συγχρόνως τὸ ὄγκωμα τῆς ὑποκάτω θαλάσσης, παραπολὺ αὐξηθὲν, ἐπέφερεν ἀποτελέσματα τὰ πλέον παράδοξα καὶ τρομερὰ καθ' ὅλην τὴν τοῦ πάγου ἔκτασιν. Τὰ ἕλκήθρα, ἀντὶ νὰ γλιστρῶσιν ἀπαρεμποδίστως ἐπὶ ὁμαλῆς ἐπιφανείας, ποτὲ μὲν βιαίως ἔτρεχον κατόπιν τῶν κυνῶν, μετ' ὀλίγον δ' ἐφαίνοντο δυσκόλως ἀναβαίνοντα εἰς τὸν ὑψούμενον λόφον· καθότι ἡ ἐλαστικότης τόσον εὐμεγέθους σώματος πάγου, στηριζομένου ἐπὶ τεταραγμένης θαλάσσης, καίτοι εἴς τινα μέρη τέσσαρας ἢ καὶ πέντε πήχεις χονδροῦ, φυσικὰ ἐπροξένει κυματώδη ὁπωσοῦν κίνησιν, ὡς ἤθελε κινεῖσθαι φύλλον χαρτίου συμμορφούμενον μὲ τὴν ἐπιφάνειαν σαλευομένου ῥύακος. Ἠκούοντο δὲ τώρα καὶ κροτοθόρυβοι πανταχόθεν ὡς κανονίου, ἀπὸ τὴν ῥῆξιν τοῦ πάγου προερχόμενοι.

Οἱ Ἐσκιμοὶ λοιπὸν ἤλαυνον ὅσον τάχιστα πρὸς τὴν

ξηράν, μὲ σκοπὸν νὰ διανυκτερεύσωσιν ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ Νιβακοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ προδήλως ἐφαίνετο ὅτι ὁ πάγος ἔμελλε νὰ συντριβῇ καὶ νὰ διασκορπισθῇ κατὰ τὸ ἔξω πέλαγος, ὁ Μάρκος ἔδωκε γνώμην νὰ ταχύνωσι πρὸς τὸ βορεινὸν μέρος τοῦ Νιβακοῦ, ὅθεν ἤλπιζεν ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ μένῃ ἔτι ἀκέραιος ὁ εἰς Ὀκκάκιον δρόμος. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἔστερξεν ἡ συνοδία· ἀλλ' ὅτε τὰ ἔλκηθρα προσήγγισαν εἰς τὴν ξηράν, φρικτὸν θέαμα παρέστη ἐνώπιόν των. Ὁ πάγος, ἐκ τῶν βράχων ἀποσπασθεὶς, ὠθεῖτο ἄνω κάτω, τρίζων καὶ εἰς χίλια κομμάτια ἐπὶ τῶν κρημνῶν συντριβόμενος, μὲ θόρυβον τρομερὸν, ὅστις, μετὰ τῆς βοῆς τοῦ ἀνέμου, καὶ τῆς ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὸν ἀέρα φερομένης χιόνος, ἀφῄρεσεν ἀπὸ τοὺς ὁδοιπόρους τὴν δύναμιν τοῦ ἀκούειν ἢ τοῦ βλέπειν ὁ,τιδήποτε διακεκριμένως.

Ἡ μόνη τώρα ἐλπὶς αὐτῶν ἦτον εἰς τὴν ξηράν· ἀλλὰ μετὰ πλείστης δυσκολίας ἠμπόρουν νὰ βιάζωσιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοὺς πεφοβισμένους σκύλους, ἐνῶ ὅλον τὸ σῶμα τοῦ πάγου ποτὲ μὲν ἐβυθίζετο ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν βράχων, ἄλλοτε δ' ἀνέβαινεν ὑπεράνω αὐτῶν· ἡ μόνη δὲ στιγμὴ, καθ' ἣν ἠμπόρουν ν' ἀποβῶσιν, ἦτον ὁπότε ἤρχετο ἴσα μὲ αὐτούς· ὅθεν ἀπῄτει μεγίστην ἐπιτηδειότητα, καὶ ἦτο παραπολὺ κινδυνώδης ἡ ἐπιχείρησις αὕτη. Σὺν Θεῷ, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπέτυχεν· ἀμφότερα τὰ ἔλκηθρα ἐπίασαν τὴν ὄχθην, καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἐσύρθησαν εἰς τὸ ἄνωθεν ὕψος.

Μόλις ἔλαβον καιρὸν οἱ ὁδοιπόροι νὰ εὐγνωμονήσωσι πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀσφάλειάν των, καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ πάγου, ἐξ οὗ εἶχον ἤδη ἀποβῆν, διερράγη, ἡ δὲ θάλασσα, ὁρμήσασα ὑποκάτωθεν, ἐκάλυψε, καὶ κατεκρήμνισεν αὐτὸ εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἐν ἀκαρεῖ, ὡσὰν διὰ σημείου δοθέντος, ὅλος ὁ πάγος, ὁ ἐκ τοῦ παραλίου ἐκτεινόμενος πολὺ μᾶλλον παρ' ὅσον ὁ ὀφθαλμὸς ἠμποροῦσέ ποτε νὰ ἴδῃ, ἤρχισε νὰ διαῤῥήγνυται, καὶ νὰ καταποντίζεται ὑπὸ τῶν ἀχανῶν κυμάτων. Ἦτο θέαμα φοβερὸν, καταπληκτικὴν ἔχον μεγαλοπρέπειαν· αἱ τοῦ πάγου πεδιάδες, ἐκ τῶν ὑδάτων ἀνυψούμεναι, συνεκρούοντο πρὸς ἀλλήλας, καὶ κατεποντίζοντο μὲ βίαν ἀπερίγραπτον, καὶ μὲ κρότον ὡσεὶ ἀναριθμήτων κανονίων. Ἡ σκοτία τῆς νυκτὸς, ἡ βροντώδης βοὴ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν βράχων κτύπος τῶν κυμάτων καὶ τοῦ πάγου, ἐπλήρωσαν τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν ἀπὸ αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ φρίκης, ὥστε σχεδὸν ἀπέμειναν ἄλαλοι. Ἴσταντο καταπεπληγμένοι διὰ τὴν ὡς ἐκ θαύματος σωτηρίαν των, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ αὐτόχθονες εἰδωλολάτραι ἀπέδιδον εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπαλλαγήν των.

Οἱ Ἐσκιμοὶ ἤρχισαν τώρα νὰ κατασκευάζωσιν οἴκημά τι ἐκ χιόνος, τριάκοντα περίπου βήματα ἐκ τῆς ὄχθης· ἀλλὰ, πρὶν τελειώσωσι τὸ ἔργον των, τὰ κύματα ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ἠσφαλισμένα τὰ ἔλκηθρα, καὶ μόλις ἐπρόφθασαν νὰ διασώσουν αὐτὰ ὥστε νὰ μὴν ἁρπασθῶσι.

Πρὶν ἐμβῶσιν εἰς τὴν κατοικίαν ταύτην, ἔστρεψαν πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις τώρα ἦτον ἐλευθέρα τοῦ πάγου, κ' ἐθεώρησαν, μετὰ φρίκης ἐνταυτῷ καὶ εὐγνωμοσύνης, τὰ παμμεγέθη κύματα ἔμπροσθεν τοῦ ἀνέμου φερόμενα, ὡς φρούρια ὑπερύψηλα, καὶ προσεγγίζοντα εἰς τὴν ἀκτὴν, ὅπου μὲ τρομερὸν θόρυβον ὁρμῶντα κατὰ τῶν βράχων καὶ συντριβόμενα, ἐπλήρουν ἀπὸ ἀφρὸν καὶ ῥανίδας τὸν ἀέρα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ μετά τινα ὑμνῳδίαν εἰς τὴν διάλεκτον τῶν Ἐσκιμῶν, ἐπλαγίασαν ἅπαντες περὶ τὰς δέκα. Ἔμειναν δ' ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην κατοικίαν, εἰς τὰ ἔσχατα καταντήσαντες δι' ἔλλειψιν τροφῆς. Ὁ καιρὸς ἔπειτα ἐκαθάρισεν· εὑρῆκαν δὲ νέον δρόμον ἐκ πάγου, καὶ ὑπέστρεψαν ἀσφαλῶς οἴκαδε.

Ο ΑΔΑΜ ΚΑΙ Ο ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΜΙΑΝ τῶν ἡμερῶν πρὸς τὸ ἑσπέρας, ὁ Ἀδὰμ ἐκάθητο ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου τινὸς ἐπὶ λόφου εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδὲμ, πρὸς τὰ ἄνω ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον, καὶ βλέπων τοὺς οὐρανούς. Ἄγγελος δέ τις ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπε, "Διατί τάχα βλέπεις μὲ τοσαύτην κλίσιν τὸν οὐρανόν; Τί σοῦ λείπει, Ἀδάμ;" Τί ἐμπορεῖ νὰ μοῦ λείπῃ," ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, "ἐδῶ εἰς τὰς εἰρηνικὰς ταύτας μονάς; Τὰ ὄμματα εἶχον προσηλωμένα εἰς τοὺς λάμποντας ἀστέρας, ἐπεθύμησα δὲ τὰς πτέρυγας τοῦ ἀετοῦ, ὥστε νὰ ὑψωθῶ εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ θεωρήσω ἀπὸ πλησιέστερον τὰ φεγγώδη σώματά των."

Τὰς πτέρυγας αὐτὰς ἔχεις," ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος· ἤγγιξε δὲ τὸν Ἀδὰμ, καὶ ὁ Ἀδὰμ, ἀποκοιμηθεὶς, ὠνειρεύθη. Ἐφάνη δὲ εἰς τὸν ὀνειρευόμενον ὅτι ἀνυψοῦτο εἰς τὸ στερέωμα.

Ἐξυπνήσας, ἔστρεψεν ὁλόγυρα τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐθαύμασεν ἰδὼν ὅτι ἀνεπαύετο ὑπὸ τὸ δένδρον ἐπὶ τοῦ λόφου. Ἀλλ' ὁ ἄγγελος, σταθεὶς ἔμπροσθεν αὐτοῦ, εἶπε, "Τί συλλογίζεσαι, Ἀδάμ;" Ἀποκριθεὶς ὁ Ἀδὰμ, εἶπεν, "Ἰδοὺ, ἤμην ὑψηλὰ εἰς τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περιεπλανώμην ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀστέρων, καὶ ἱπτάμην πέριξ τοῦ Ὠρίωνος καὶ τῶν Πλειάδων καὶ τῆς Ἀμάξης· κόσμοι λαμπροὶ, μεγάλοι καὶ ἔνδοξοι ὡς ὁ ἥλιος, ὁρμητικῶς ἐπέρνων ἀπὸ πλησίον μου· ὁ λευκότατος ἐκεῖνος Γαλαξίας εἶναι πέλαγος φωτὸς, πλῆρες φωτεινῶν κόσμων, ἐπέκεινα δ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἄλλο πέλαγος ὅμοιον, καὶ ἄλλο κατόπιν· ἐπὶ τῶν λαμπρῶν δὲ τούτων κόσμων κατοικοῦσι ποιήματα τοῦ Θεοῦ, λατρευταὶ τοῦ Κυρίου καὶ ὑμνηταὶ τοῦ ὀνόματός του.—Ἄγγελε, σὺ μὲ ὡδήγησες;"

"Τὸ δένδρον τοῦτο σ' ἐπεσκίαζεν," ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος, "καὶ ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου τὸ σῶμά σου ἀνεπαύετο. Ἀλλ' ἰδοὺ, ἐντός σου κατοικεῖ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὑψοῦται ἐπέκεινα τῆς τῶν κόσμων ὅλων σειρᾶς· ὅσον δὲ ὑψηλότερον ἀναβαίνει, τόσον βαθυτέρα ἡ πρὸς τὸν Δημιουργὸν λατρεία του. Γῆ τῆς γῆς, τίμα καὶ φύλαττε τὸ πνεῦμα τοῦτο, ὥστε ἡ ἡδυπάθεια νὰ μὴ τοῦ κόψῃ τὴν πτέρυγα, καὶ τὸ ἅλυσοδέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς." Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος, ἄφαντος εὐθὺς ἐγένετο.

ΕΝΤΙΜΟΤΕΡΟΝ εἶναι νὰ ψέγεταί τις παρὰ νὰ ἐπαινῆται ὑπὸ τῶν φθονερῶν· καθότι αὐτοὶ ἐπαινοῦσι μόνον ὅσα δύνανται νὰ ὑπερβῶσι· μέμφονται δὲ πᾶν ὅ,τι ὑπερβαίνει αὐτούς·

ΟΣΑ μανθάνομεν μετὰ πλειστέρου κόπου, ταῦτα καὶ μακρότερον χρόνον ἐνθυμούμεθα· καθὼς οἱ ἀποκτήσαντες χρήματα φυλάττουν αὐτὰ ἐπιμελέστερον παρ' οἱ κληρονομήσαντες αὐτά.

Ο ΕΝ ΛΙΣΒΩΝΙ ΜΕΓΑΣ ΣΕΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1755.

Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 4.

ΕΝ τῷ μέσῳ τῶν ἱκεσιῶν μας ἐπελθὼν ὁ δεύτερος μέγας σεισμὸς, ὀλίγον τι τοῦ πρώτου κατώτερος εἰς τὴν σφοδρότητα, κατεκρήμνισε τὰς οἰκοδομὰς, τὰς ἤδη πάμπολυ βεβλαμμένας. Ὁ φόβος δὲ τοσοῦτον ηὔξησεν, ὥστε τὸ, Κύριε, ἐλέησον, καὶ τὸ, Μνήσθητί μου, Κύριε, ἔφθανον εἰς τὰς ἀκοάς μας ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἱκανῶς ἀπέχοντες λόφου τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, ὅπου μέγα πλῆθος εἶχεν ὡσαύτως καταφύγειν· συγχρόνως δὲ ἠκούσαμεν τὴν πτῶσιν τῆς ἐκεῖ εὑρισκομένης ἐκκλησίας, ὑφ' ἧς πολλοὶ μὲν ἀφέθησαν εἰς τὸν τόπον, ἄλλοι δὲ θανασίμως ἐπληγώθησαν. Πόσον βίαιος ἦτον ὁ σεισμὸς οὗτος, ἐμπορεῖς νὰ συμπεράνῃς ἐκ τοῦ ὅτι, καίτοι γονυπετὴς ὤν, ἐκινδύνευσα νὰ πέσω· ἀλλὰ κατά τινας περιστάσεις ἦτο καὶ τοῦ πρώτου φοβερώτερος. Αἴφνης ἠκούσθη γενικὴ ἀνακραυγή, "Ἡ θάλασσα ἔρχεται, ὅλοι ἐχάθημεν!" Στρέψας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ποταμὸν, ὅστις κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἶναι τέσσαρα σχεδὸν μίλια πλατὺς, εἶδον αὐτὸν σαλευόμενον καὶ ὀγκούμενον εἰς τρόπον δυσεξήγητον, ἐπειδὴ ὁ ἀὴρ οὐδόλως ἐκίνει. Ἐν ἀκαρεῖ ἐφάνη, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, μέγα τι νεροῦ σῶμα, ὡς βουνὸς ἀνυψούμενον. Πάραυτα ἐπῆλθεν ἀφρίζον καὶ βρύχον, καὶ μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἔσχασεν ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὥστε ὅλοι ἐτρέξαμεν εὐθὺς, ὅσον τάχιστα, διὰ νὰ σωθῶμεν. Πολλοὶ πραγματικῶς ἀφηρπάσθησαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἱκανῶς ἀπομεμακρυσμένους τῶν ὀχθῶν, ἐκάλυψαν τὰ ὕδατα μέχρι τῆς ὀσφύος. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῶ· καὶ βέβαια, ἐὰν δὲν ἐκράτουν μεγάλην τινὰ δοκὸν, ἥτις εὑρέθη καταγῆς, ἤθελον μὲ κατασύρειν μεθ' ἑαυτῶν τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα εὐθὺς σχεδὸν ἐπανέστρεψαν μὲ ἴσην ὁρμὴν εἰς τὸ ἑαυτῶν ῥεῖθρον. Ἐπειδὴ δὲ τώρα ὁ ἐκ τῆς θαλάσσης κίνδυνος ἐφαίνετο τοὐλάχιστον ὅσος ὁ ἐκ τῆς ξηρᾶς, καὶ μόλις ἐγνώριζον ποῦ νὰ καταφύγω, ἀπεφάσισα αἰφνιδίως νὰ ἐπανέλθω, μὲ τὰ φορέματά μου ὅλα στάζοντα, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἁγίου Παύλου. Ἐδῶ ἐστάθην ὀλίγην ὥραν, καὶ παρετήρησα τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ὡς ἐν καιρῷ βιαίας τρικυμίας· τινὰ, τῶν ὁποίων εἶχον συντριβῆν αἱ κάμιλοι, ἐῤῥίφησαν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ· ἄλλα περιεστρέφοντο μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα· μεγάλαι τινὲς λέμβοι ἐγύρισαν ἄνω κάτω· καὶ ταῦτα πάντα χωρὶς ἄνεμον, ὅθεν καὶ μεγαλητέρα ἡ ἔκπληξις. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ὡραιοτάτη προκυμαία, ἡ νεωστὶ μὲ ἀδρὰν δαπάνην κατασκευασθεῖσα ἀπὸ τραχὺ μάρμαρον, κατεπόθη ἐξ ὁλοκλήρου μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῆς, οἵτινες εἶχον καταφύγειν ἐκεῖ δι' ἀσφάλειαν, δικαίως ἑαυτοὺς νομίζοντες ἔξω παντὸς κινδύνου εἰς τοιοῦτον τόπον· συγχρόνως, πάμπολλα πλοιάρια διαφόρου μεγέθους ἐγγὺς αὐτῆς ἀραγμένα, (ὅλα ἐπίσης πλήρη ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον ἐμβῆν εἰς αὐτὰ διὰ τὸ ἀσφαλέστερον), κατεῤῥοφήθησαν ἅπαντα, ὡς εἰς δίνην, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐφάνησαν.

Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο δὲν εἶδον ἐγὼ μὲ τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς μου, καθότι συνέβη τρεῖς ἢ τέσσαρας λίθου βολὰς ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εὑρισκόμην, ἀλλὰ μὲ τὸ διηγήθησαν διάφοροι πλοίαρχοι, οἵτινες, προσωρμισμένοι ἐντὸς τριακοσίων ἢ τετρακοσίων πηχῶν ἀπὸ τὴν προκυμαίαν, εἶδον ἅπασαν τὴν καταστροφήν. Εἷς αὐτῶν ἐξαιρέτως μὲ εἰδοποίησεν, ὅτι εἰς τὸν δεύτερον σεισμὸν ἡ πόλις ὁλόκληρος ἐκινεῖτο ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, καθὼς ἡ θάλασσα ὅταν προσεγγίζῃ τρικυμία· ὅτι τόσον μεγάλη ἦτον ἡ ταραχὴ τῆς γῆς ἀκόμη καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἀνερρίφθη ἡ μεγάλη του ἄγκυρα, ἥτις ἐκολύμβα (ὡς τὸ εἶπεν) εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος· ὅτι ὁ ποταμὸς ἀνέβη διαμιᾶς εἴκοσι σχεδὸν πόδας, καὶ παρευθὺς κατεκάθισε· ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν ἴδε τὴν προκυμαίαν, μ' ὅλον τὸ ἐπ' αὐτῆς συνηθροισμένον πλῆθος, καταποντιζομένην, καὶ συγχρόνως ὅλα τὰ σιμὰ ἐκεῖ ἀραγμένα πλοιάρια ἐσύρθησαν εἰς τὴν κοιλότητα, ἥτις, ὑποθέτει, ὅτι πάραυτα συνεκλείσθη κατεπάνω των, ἐπειδὴ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ναυαγίου δὲν ἐφάνη ποτὲ μετέπειτα. Εἰς ταῦτα πάντα ἐμπορεῖς νὰ δώσῃς πλήρη πίστιν· καθότι περὶ μὲν τῆς ἀπωλείας τῶν πλοιαρίων, τὴν ἐπιβεβαιοῦσιν ἅπαντες· περὶ δὲ τῆς προκυμαίας, αὐτὸς ἐγὼ ὑπῆγα μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ πληροφορηθῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ εὕρω τὰ ἐρείπια κἂν τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ εἶχον τοσάκις εὐχαρίστως περιδιαβάσειν, αὐτοῦ ὄντος τοῦ κυριωτέρου περιπάτου μας. Τὸν εὑρῆκα ὅλον βαθέα νερὰ, εἴς τινα δὲ μέρη καὶ σχεδὸν ἄπατα.

Οὗτος εἶναι ὁ μόνος τόπος, καθ' ὅσον ἠμπόρεσα νὰ μάθω, ὅστις κατεπόθη εἰς τὴν Λισβῶνα ἢ τὰ προάστεια, μολονότι εἰς διάφορα μέρη εἶδον πολλὰ μεγάλα ῥήγματα καὶ σχισμάς· ἓν δὲ ἀλλόκοτον φαινόμενον δὲν πρέπει νὰ παραλείψω, κοινοποιηθὲν εἰς ἐμὲ ὑπὸ φίλου, ὅστις ἔχει κατοικίαν καὶ οἰναποθήκας ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ ποταμοῦ, δηλαδὴ, ὅτι, ἀφοῦ πρῶτον φρικτῶς διεσείσθη ὁ οἶκος, καὶ ἅπασα ἡ οἰκογένεια φοβηθεῖσα ἐξέδραμεν, κατέπεσε πάραυτα μέγας ὑψηλὸς λίθος πλησίον αὐτοῦ· ὅτι, τούτου γενομένου, ὁ ποταμὸς ἀνέβη καὶ πάλιν ἐχαμήλωσε κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον, πάραυτα δὲ πολυπληθεῖς μικραὶ σχισμαὶ ἐφάνησαν εἰς διάφορα γειτονικὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων, ὡς ὕδωρ, ἀνεπήδησεν εἰς μέγα ὕψος μεγάλη ποσότης λεπτῆς λευκῆς ἄμμου. Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς πρέπει νὰ συνεκινήθησαν πάμπολυ, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἐκπληκτικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα· ἀλλ' εἴτε ἀπὸ αἰφνίδιον ἔκρηξιν διαφόρων ὀρυκτῶν συμμεμιγμένων προῆλθον οἱ σεισμοὶ οὗτοι, εἴτε ἀπὸ ἀέρα συγκεκλεισμένον καὶ ἀγωνιζόμενον νὰ ἐκπνεύσῃ, εἴτε ἀπὸ συναγωγὴν ὑπογείων ὑδάτων βιαστικῶς ἐξελθόντων, Κύριος μόνον οἶδεν. Ἔγινε δὲ τότε λόγος καὶ περὶ πυρίνων ἐκρήξεων, ἀλλὰ πιστεύω χωρὶς βάσιν· βέβαιον μὲν εἶναι ὅτι πολλοὺς ἤκουσα παραπονουμένους

περὶ ἰσχυρῶν θειωδῶν ὀσμῶν, ζάλης τῶν κεφαλῶν, ναυτιάσεως τῶν στομάχων, καὶ δυσπνοίας, ἀλλ' ἐγὼ τοιαῦτα συμπτώματα δὲν ᾐσθάνθην.

Μετ' ὀλίγον ἀφοῦ ἦλθον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγ. Παύλου, ἐνόησα τὸν τρίτον σεισμὸν, ὀλιγώτερον μὲν σφοδρὸν παρὰ τοὺς δύο προτέρους, ἀλλὰ τοιοῦτον ὥστε ἡ θάλασσα πάλιν ἐφώρμησε κατὰ τῆς ξηρᾶς, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα ὠπισθοδρόμησεν, ἐγὼ δ' ἔμεινα μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὰ ὕδατα, ἂν καὶ εἶχον ἀναβῆν εἰς μικρόν τι ὕψωμα ἱκανῶς ἀπέχον τοῦ ποταμοῦ, καὶ μολονότι τὰ ἐρείπια διαφόρων ἐν τῷ μεταξὺ οἴκων συνέτριβον τὴν τῶν ὑδάτων ὁρμήν. Τὴν ὥραν ταύτην παρετήρησα ὅτι τὰ ὕδατα τόσον βιαίως ὠπισθοδρόμουν, ὥστε πλοῖά τινα, εἰς ἑπτὰ ὀργυιῶν βάθος ἀραγμένα, ἀφέθησαν διόλου ξηρά· ὁ ποταμὸς δ' ἐξηκολούθει οὕτω πως ἐφορμῶν καὶ ὀπισθοδρομῶν εἰς τρόπον, ὥστε δικαίως ἐφοβήθημεν μήπως καὶ ἡ Λισβὼν πάθῃ ὅ,τι πρό τινων χρόνων ἔπαθεν ἡ πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς Λίμα· καὶ ἀναμφιβόλως, ἂν οὗτος ὁ τόπος ἦτον εἰς τὸ πέλαγος ἐκτεθειμένος, καὶ ἂν ἡ δύναμις τῶν κυμάτων δὲν συνετρίβετο ἀπὸ τὴν καμπυλότητα τοῦ κόλπου, τὰ κάτω αὐτῆς μέρη τοὐλάχιστον ἤθελον ἓξ ὁλοκλήρου καταστραφῆν.

Πλοίαρχός τις, φθάσας ἐδῶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην Νοεμβρίου, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι τόσον ἐπαισθητῶς ἐδοκίμασε τὸν σεισμὸν περὶ τὰς τεσσαράκοντα λεύγας εἰς τὸ πέλαγος, ὥστε ἀληθῶς ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε κτυπήσειν εἰς ὕφαλον, ἐωσοῦ, ῥίψας τὴν βολίδα, δὲν ἠμπόρεσε νὰ εὕρῃ πάτον· οὐτε ἠδυνήθη ποσῶς νὰ εἰκάσῃ τὴν αἰτίαν, πλὴν ἀφοῦ παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ λυπηρὸν θέαμα τῆς ἐρήμου ταύτης πόλεως. Οἱ δύο πρῶτοι σεισμοὶ τωόντι εἶχον τοσαύτην σφοδρότητα, ὥστε πρωράται τινὲς ἦσαν γνώμης ὅτι μετετοπίσθη τὸ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου ἔμφραγμα. Βέβαιον εἶναι ὅτι πλοῖόν τι, ζητῆσαν νὰ διαπεράσῃ τὸ σύνηθες ῥεῖθρον, κατεποντίσθη, ἓν δ' ἄλλο ἐκτύπησεν εἰς τὰς ἄμμους, καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὑπέθεσαν αὐτὸ χαμένον, ἀλλὰ τέλος διεσώθη. Συνέβη δὲ καὶ ἄλλος μέγας σεισμὸς μετὰ ταῦτα, ὁ ὁποῖος παραπολὺ ἐτάραξε τὸν ποταμὸν, ἀλλ' οὐχὶ, μὲ φαίνεται, ὅσον οἱ πρότεροι, ἂν καί τινες μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι, ἐνῷ ἵππευον ἐπὶ τοῦ μεγάλου δρόμου τοῦ εἰς Βέλεμον ἄγοντος, μία πλευρὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἀνεῳγμένη πρὸς τὸν ποταμὸν, τὰ κύματα ἐφώρμησαν μὲ τοσαύτην ταχύτητα, ὥστε ἀνέδραμον ὅσον τάχιστα εἰς τοὺς λόφους, ἐκ φόβου μὴν ἁφαρπασθῶσιν.

Εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμην τώρα, ὥστε ἠγνόουν ποῦ νὰ διευθυνθῶ· ἂν ἔμενον ὅπου ἤμην, ἐκινδύνευον ἀπὸ τὴν θάλασσαν· ἂν ἐμακρυνόμην περισσότερον ἀπὸ τὴν ὄχθην, οἱ οἶκοι ἀπείλουν βέβαιον ὄλεθρον· τέλος δὲ, ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Νομισματοκοπεῖον, ἐπειδὴ τοῦτο, ὡς χαμηλὸν καὶ στερεώτατον κτίρισν, δὲν εἶχε βλαφθῆν πολὺ, ἐκτὸς εἴς τινα τῶν πρὸς τὸν ποταμὸν δωματίων. Οἱ στρατιῶται, οἱ καθημέραν ἐκεῖ τασσόμενοι πρὸς φυλακὴν, εἶχον ἅπαντες λειποτακτήσειν, μόνος δ' ἀπέμεινεν ὁ ἄρχων ἀξιωματικὸς, εὐγενοῦς υἱὸς, δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρόνων ἡλικίας, τὸν ὁποῖον εὑρῆκα στεκόμενον εἰς τὴν πύλην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ ἔτι ἐξηκολούθει τρέμουσα, καὶ ἐπειδὴ ἐφαίνετο κινδυνώδης ὁ τόπος ὅπου τώρα ἑστεκόμεθα, (ὧν ἐντὸς εἴκοσι ἢ τριάκοντα ποδῶν ἀπὸ τὰς ἀπέναντι οἰκίας, αἵτινες ἐκλονοῦντο ἅπασαι), τῆς αὐλῆς παρομοίως γεμάτης οὔσης ἀπὸ νερὰ, ἀπεσύρθημεν ἀμφότεροι εἰς λοφιδίόν τι πετρῶν καὶ χωμάτων· ἐδῶ ἤρχισα μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, καὶ φανερώσας τὸν θαυμασμόν μου ὅτι ἕνας τόσον νέος δὲν ἐδειλίαν νὰ κατέχῃ τὴν θέσιν του, ὁπότε εἷς ἕκαστος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας εἶχε λειποτακτήσειν, ἐβεβαιώθην ὑπ' αὐτοῦ ὅτι, καὶ ἂν ἔβλεπε τὴν γῆν χαίνουσαν ὥστε νὰ τὸν καταπίῃ, δὲν ἤθελε καταδεχθῆν ποτὲ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐν συντομίᾳ, μόνον διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ νεανίσκου τούτου δὲν ἐληστεύθη τὸ νομισματοκοπεῖον, ὅπου τότε ὑπῆρχον δύο ἑκατομμύρια φλωρίων· καὶ τωόντι χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ὑπερβολὴν δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι ποτὲ δὲν εἶδον κἀνένα τόσον ἀτάραχον εἰς περιστάσεις πολὺ ὀλιγώτερον ταύτης φοβερᾶς. Τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας συνδιελέχθην μετ' αὐτοῦ· μολονότι δὲ ἀπὸ τὸν κόπον καὶ ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον προγευματίσειν, ᾐσθανόμην πολλὴν ἀδυναμίαν, τοῦτο ὅμως τοσοῦτον δέν με ἠνώχλει, ὅσον ἡ ἀνησυχία μου περὶ στενοῦ τινὸς φίλου, μεθ' οὗ ἔμελλον ν' ἀριστήσω ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅστις ἔχων τὸ κατάλυμα εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοτάτου οἴκου εἰς τὴν καρδίαν τῆς πόλεως, καὶ προσέτι ἀγνοῶν τὴν διάλεκτον, τὰ μέγιστα ἐκινδύνευεν· ἡ μέριμνά μου λοιπὸν περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ μ' ἔφερεν εἰς τὴν τολμηρὰν ἀπόφασιν νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τί ἀπέγινεν· ὅθεν, καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν ἀξιωματικὸν, ἀπῆλθον.

Ἕπεται ἡ συνέχεια.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ.

Της τυπογραφίας ἡ πρόοδος ἠργοπόρησε μὲν ἕως τώρα, ἐφάνη ὅμως ἀδιάκοπος· καὶ ὅσον περαιτέρω προχωρεῖ, βλέπομεν ὅτι τόσον πλέον ταχύνει τὸν δρόμον της. Ἀπ' ὅ,τι ἐνήργησε μέχρι τῆς σήμερον, μᾶς συγχωρεῖται νὰ συμπεράνωμεν τί δύναται καὶ τί μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ ἑξῆς. Εἰς τετρακοσίων ἐτῶν διάστημα ἀπὸ τῆς εὑρέσεως αὐτῆς, πολὺ πλειότερον ἑκατώρθωσεν εἰς τὰ τελευταῖα πεντήκοντα, παρὰ εἰς τὰ πρὸ αὐτῶν ἑπταπλάσια. Ὅ,τι πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λαληθῇ χωρὶς κίνδυνον ζωῆς, τὸ διαλαλεῖ σήμερον ἀκινδύνως τῆς τυπογραφίας ἡ σάλπιγξ. Ἡ μόνη μεταβολὴ τῶν ἠθῶν τῆς ὀνομαζομένης φωτισμένης Εὐρώπης ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τοὺς καρποὺς τῆς τυπογραφίας. Πολλὰς ἡγεμονικὰς αὐλὰς, τὰς ὁποίας ἡ ἱστορία μᾶς παραστένει ὡς ἀσελγείας ἀναισχύντου παραδείγματα, μετέβαλεν ὁ ἐκ τῆς τυπογραφίας φωτισμὸς εἰς σεμνῶν ἡγεμόνων κατοικίας· καὶ τοὺς ἱερωμένους ἔπαυσεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης νὰ ἔχωσιν ἰδίας αὐλὰς, ἢ νὰ γίνωντ' αὐλικοὶ, καὶ πολλάκις (τίς ἤθελε τὸ πιστεύσειν!) συνεργοὶ τῆς ἀνομίας τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων. Τῶν ὑποκριτῶν τῆς ἀρετῆς ὁ ἀριθμὸς ὀλιγοστεύει καθημέραν· καὶ αὐτὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ πρὸς αὐτοὺς σήμερον ἀδιαφορία (τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀποῦ ἐπροσκύνει ὡς θεοὺς) δείχνει, ὅτι ἡ τυπογραφία ἐφώτισεν ἀκόμη καὶ τὸν κοινὸν λαόν. Καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ ἔκαμεν εὐφυεστάτην παραβολὴν ἕνας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς Γάλλους, ἡ τυπογραφία ἀνανεόνει καθημέραν τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς. Δι' αὐτῆς καταβαίνει εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας μὲ τόσα μέσα, ὅσαι εἶναι τῆς Ευρώπης αἱ γλῶσσαι, εἰς τὰς ὁποίας ἐκδίδονται βιβλία.

Ἀπὸ τόσα μέσα, ὅσα μᾶς ἐχάρισεν ἡ τυπογραφία, ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς τέχνης τοῦ βίου, πόσα εἶχαν οἱ παλαιοί; Ὀλίγα βιβλία τῶν φιλοσόφων, τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ Θέατρον.

Τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, ὄχι μόνον ἦσαν ὀλίγα, ἀλλ' ἐγίνοντο καὶ εἰς ὀλίγους γνωστὰ, διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς ἀντιγραφῆς καὶ τὸ πολυδάπανον τῆς ἀποκτήσεως. Διὰ νὰ ἔχῃ τις ὀλίγα βιβλία, ἔπρεπε νὰ ἦναι ὑπέρπλουτος· διὰ μόνα τρία συγγραμμάτια Πυθαγορικὰ ἐπλήρωσεν ὁ Πλάτων ὅσα σήμερον ἀρκοῦν εἰς ἀγορὰν τριῶν χιλιάδων*· καὶ ὁ Στωϊκὸς Κλεάνθης, μὴν ἔχων ν' ἀγοράζῃ τὰ εἰς γραφὴν ἀναγκαῖα, ἔγραφ' ὁ ταλαίπωρος εἰς ὄστρακα καὶ βῳδίων ὠμοπλάτας. Ὁ κοινὸς λαὸς, ὅστις ἔχει μάλιστα χρείαν τῆς ὁδηγίας τῶν φιλοσόφων, δὲν εγνώριζεν ὁλότελα τὰ βιβλία των, οὐδ' ἂν τὰ ἐγνώριζεν, ἐδύνατο νὰ ὠφεληθῇ πολὺ ἀπ' αὐτὰ, καὶ διὰ τὴν ἀμεθοδίαν τῶν βιβλίων, καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν νὰ κρίνωσι μεταξὺ τόσων φιλοσοφικῶν αἱρέσεων, ποία ἀληθῶς ἐδίδασκε τὴν Βιωτικήν. Πρόσθες τρίτον καὶ βαρύτερον ἀτύχημα τοὺς σοφιστὰς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγεμίσθη τότε ἡ Ἑλλὰς, καὶ τῶν ὁποίων ἔργον ἦτο νὰ σείωσι τὰ θεμέλια τῆς Βιωτικῆς· ἐπειδὴ κατὰ τὸ πολυθρύλλητον αὐτῶν δόγμα, "Νόμῳ καλὸν, νόμῳ κακὸν," ἐξηλείφετο σχεδὸν πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ κακίας καὶ ἀρετῆς, μεταξὺ κακοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου. Ἔμεναν λοιπὸν εἰς τὸν κοινὸν λαὸν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Θέατρον, δύο διδασκαλεῖα τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς του.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οἱ διδάσκαλοί του ἦσαν οἱ δημαγωγοί· ὄχι κακοὶ διδάσκαλοι, ἂν ὡμοίαζαν ὅλοι τὸν Δημοσθένην καὶ τοὺς ὁμοίους τοῦ Δημοσθένους. Ἀλλ' ἀντὶ τῶν φίλων τῆς πατρίδος τούτων δημαγωγῶν ὑπερίσχυαν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ οἱ ἐξωλέστατοι τῆς πατρίδος των προδόται. Καὶ τοῦτο ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ συμβαίνῃ, ὅπου ἐκκλησίαζαν ὅλοι οἱ πολῖται χωρὶς ἐξαίρεσιν, καὶ ὄχι μέρος πολιτῶν ἐκλεγμένων ἀπὸ τοὺς λοιπούς, ὡς πράσσεται σήμερον εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς πολιτείας.

Οἱ Κωμικοὶ ποιηταὶ ἤθελαν διορθώσειν τὰ ἤθη καὶ τὴν πολιτείαν τῆς πατρίδος, ἐὰν εἰς τόπον τῆς ἀναγκαίας εἰς τὴν σκηνὴν ἐλευθερίας, δὲν ἔβαλλαν τὴν ἀπόλυτον βωμολοχικὴν ἐξουσίαν νὰ διασύρωσιν ὀνομαστὶ τοὺς πολίτας, ἀντὶ νὰ κωμῳδῶσι γενικῶς τῶν πολιτῶν τὰς κακίας. Καὶ ὑπομονὴ, ἂν ἐπεριωρίζετο ἡ κακή των γλῶσσα εἰς μόνους τοὺς κακοὺς πολίτας· ἴσως ὁ θεατρισμὸς ἤθελε γεννήσειν εἰς τὰς ψυχάς των τὴν σωτήριον αἰσχύνην καὶ μετάνοιαν. Ἀλλὰ κωμῳδοῦντες καὶ τοὺς χρηστοὺς πολίτας, ἔδιδαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς κακοὺς νὰ γίνωνται ἀναισχυντότεροι. Νὰ δοξάζεται πλέον παρὰ νὰ ἐντρέπεται εἶχε δίκαιον ὁ Κλέων, ἀκούων τὸνομά του εἰς τὴν αὐτὴν σκηνὴν, ὅπου ἐθεατρίσθη ὡς λαοπλάνος καὶ ὁ μέγας τῆς Βιωτικῆς διδάσκαλος Σωκράτης. Τὸ θέατρον τότε μόνον θεραπεύει τὰς κακίας, ὅταν τὰς πολεμῇ, χωρὶς νὰ ὀνομάζῃ τοὺς κακούς· διότι τότε μόνον βάλλει τὸν καθένα εἰς ὑποψίαν νὰ λέγῃ, Μήπως εἶμ' ἐγώ; ἀλλ' ὅταν ὀνομάζῃ ἕνα, καθεῖς ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἔχει νὰ παρηγορῆται, λέγων, τὸ, Δὲν εἶμ' ἐγώ.—Κοραης.

* Ἑκατὸν μνᾶς, ἤγουν σχεδὸν ἐννέα χιλιάδας φράγκων, ἢ 38,000 γρόσια.

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ, ΑΠΟ ΤΟΥ 1789 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1815.

2.

ΠΑΥΣΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ— Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΚΑΙ Η ΔΕΚΑΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

Ειπαμεν ἤδη, ὅτι φυγὼν ὁ Λοδοβίκος πανοικὶ ἐκ Παρισίων μὲ σκοπὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ χώματα, ἔφθασε μὲν ἀπαρατήρητος εἰς Βαρέννας, ἀλλ' ἐμποδίσθη ἐκεῖ πάσης περαιτέρω προόδου· κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ἐκομίσθη ὀπίσω εἰς τὴν μητρόπολιν. Ἡ πρώτη πρᾶξις τῆς συνελεύσεως ἦτο νὰ καταπαύσωσι τὴν δύναμιν τοῦ ἄνακτος, καὶ νὰ φυλάττωσιν αὐτὸν κατάκλειστον μεθ' ὅλης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ δ' ἀκόλουθος αὐτῶν πρᾶξις ἦτον ἡ παρασκευὴ συντάγματος, τὸ ὁποῖον, μολονότι πάμπολυ διέφερεν ἀπὸ τὸ πρώην τῆς Γαλλίας πολίτευμα, ἠθέλησεν ὅμως ὁ βασιλεὺς νὰ τὸ ὑπογράψῃ, εὔελπις ὅτι οὕτω πως ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ λάβωσι τέλος αἱ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ταραχαί. Τὴν 13ην λοιπὸν Σεπτεμβρίου, 1791, ὑπῆγεν εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ὑπέγραψε τὸ νέον σύνταγμα, καθ' ὃ ἦτον ὑπόχρεως νὰ συνεδριάζῃ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων ὡς ἀδιάκριτον ἄτομον.

Τοὺς ἐφεξῆς ἐννέα μῆνας ὁ βασιλεὺς τίποτε σχεδὸν δὲν ἐσήμαινε· καὶ ἡ ἐθικὴ δὲ συνέλευσις, ἥτις κατ' αὐτοῦ ἐθριάμβευσεν, παρεχώρησεν εἰς δευτέραν, ἐν ᾗ ἐπεκράτουν βιαιότεραι δημοκρατικαὶ ἀρχαί. Ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ ὑπουργεῖον, συγκείμενον ἐκ τοῦ δημοτικοῦ κόμματος· ὅτε δὲ τὸν Ἰούνιον, 1792, ἐζήτησε ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς αὐτῶν κυριότητος, σαφῶς ἐφάνη πόσον ἀδύνατος εἶχε καταντήσει. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν δημοτικῶν ὑπουργῶν, πλῆθος λαοῦ συν-

ήχθη εἰς τὸ προάστειον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, οἵτινες, τὴν ὑποκεκρυμμένην ἔχοντες ἄδειαν τῶν ἀστυκῶν ἀρχῶν, τὰ αἴσχιστα ἔπραξαν. Ἐν 20ην προέβησαν εἰς τὸν οἶκον τῆς συνελεύσεως, ὅπου ἐκ τῶν δημαγωγῶν εἷς ἐξεφώνησε λόγον, μεμφόμενος τολμηρότατα τὸν πρόεδρον καὶ τὰ μέλη διότι δὲν ἐβάδιζον ταχύτερα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀναρχίας. Ἡ Θορυβώδης συναγωγή, συγκειμένη ἀπὸ σχεδὸν ἑκατὸν χιλιάδας ἀνδρῶν, γυναικῶν, καὶ τέκνων, προεχώρησε τότε εἰς τὸ παλάτιον, ὅπου μετὰ μικρὰν ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας ἀντίστασιν σπάσαντες τὰς πύλας εἰσῆλθον. "Ἀφοῦ ἀνέβησαν εἰς τὸ παλάτιον," ἔγραφεν ἐκ Παρισίων ὁ Κοραῆς, "ἔτρεξαν ὡς μαινόμενοι, ἄλλοι εἰς τὸν θάλαμον τοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν βασίλισσαν· ὁ βασιλεὺς εἶχε κλεισθῆν εἰς τὸ οἴκημά του μὲ ὀλίγους σωματοφύλακας· ἀλλὰ βλέπων, ὅτι ὁ ὄχλος μετεχειρίζετο τὰς ἀξίνας διὰ νὰ σπάσῃ τὴν θύραν τοῦ οἰκήματος, ἐσηκώθη μόνος του μὲ ἄκραν μεγαλοψυχίαν, καὶ ἤνοιξε καὶ τὰς δύο πτύχας τῆς θύρας. Εὐθὺς τὸ οἴκημα ἐγεμίσθη ἀπὸ τόσους ὡπλισμένους, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ σωθῇ ὁ βασιλεὺς μὲ τοσοῦτον ὀλίγον ἀριθμὸν σωματοφυλάκων· ἐσύρθη λοιπὸν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἐκεῖθεν ἤρχισε νὰ δημηγορῇ τὸν ὄχλον, ἐρωτῶν τὴν αἰτίαν, διατί ἔρχονται πρὸς αὐτὸν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων. Εἰς τοιαύτην φοβερὰν περίστασιν ὁ Λοδοβίκος ἐφέρθη μὲ σταθερότητα μεγάλην καὶ φρόνησιν ὄντως βασιλικήν, ἑνωμένην μὲ ἄκραν γαλήνην καὶ εὐμένειαν. Τὸ πρόσωπόν του, λέγουσι, δὲν ἤλλαξε παντελῶς, οὔτε παραμικρὸν φόβον ἔδειξεν εἰς τοιοῦτον κίνδυνον. Καὶ ἴσως αὐτὴ ἡ σταθερότης τὸν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν σφαγήν. Τοὺς εἶπε μὲ γελαστὸν πρόσωπον, ὅτι αὐτὸ τὸ κίνημα ἦτον ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ φυλάξῃ πάντοτε καὶ μὲ αὐτὸν τῆς ζωῆς του τὸν κίνδυνον. Τότε τὸν ἐπρόσφεραν ἕνα κόκκινον σκοῦφον, παρακαλοῦντές τον νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν κεφαλήν του, ὡς σημεῖον τῆς ἐλευθερίας, (διότι ὁ κόκκινος σκοῦφος εἶναι σήμερον ἐδῶ σημεῖον τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐφάνησαν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὁδοὺς πολλοὶ μὲ κοκκίνους σκούφους ἀντὶ καπέλλων). Ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς ἔστεψε τὴν βασιλικήν του κάραν μὲ τὸν Ζακύνθιον σκοῦφον· τότε ἐφώναξαν μερικοί, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ζήτω ἡ ἐλευθερία! εἰς αὐτὰς τὰς κραυγὰς ἀντεφώνει καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ἡ σύγκλητος ὅμως, μανθάνουσα ὅλα αὐτά, καὶ φοβουμένη μὲ δίκαιον, μὴν ἀκολουθήσῃ κάμμία ἐπιβουλὴ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως, ἔπεμψαν εἰκοσιτέσσαρας συγκλητικοὺς μὲ προσταγὴν νὰ περικυκλώσωσι τὸν βασιλέα, νὰ διασκεδάσωσι μὲ λόγους εἰρηνικοὺς τὸν λαόν, ἤ, ἂν αὐτὸ δὲν γένῃ, ν' ἀποθάνωσι προτιμότερον μὲ τὸν βασιλέα, παρὰ νὰ τὸν ἀφήσωσιν ἀβοήθητον εἰς τοιαύτην καταισχύνην.

"Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συγκλητικοὺς δὲν ἤθελαν νὰ συγκατανεύσωσιν εἰς τὸ νὰ πεμφθῶσι συγκλητικοὶ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μὲ τοῦτο ἐβεβαίωσαν τὴν ὑποψίαν, ὅτι αὐτοὶ εἶχον κινήσειν κρυφίως τὸν λαόν. Οἱ εἰκοσιτέσσαρες ὅμως συγκλητικοὶ ὑπῆγαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμίσειαν ὥραν τοὺς ἄλλασσεν ἡ σύγκλητος, πέμπουσα εἰκοσιτέσσαρας ἄλλους, διὰ νὰ μανθάνῃ παρὰ τῶν προτέρων τὰ τρέχοντα. Ἕνας ἀπὸ τοὺς συγκλητικοὺς (τοῦτο εἶναι βέβαιον) ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ τὸν βασιλέα, λέγων πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ φοβῆται. 'Νὰ μὴ φοβῶμαι!' ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς μὲ γενναιότητα· 'εἰς τοιαύτας περιστάσεις οἱ κακοὶ μόνον φοβοῦνται· ἐγὼ δὲν ἔχω τί νὰ φοβηθῶ, ἐπειδὴ ἡ συνείδησίς μου δὲν ἔχει τί νὰ μὲ ἐλέγξῃ.' Τότε λαμβάνει τὴν χεῖρα ἑνὸς σωματοφύλακος, καὶ τὴν θέτει ἐπάνω εἰς τὴν καρδίαν του· ἔπειτα τὸν λέγει, 'Εἰπὲ, φίλε μου, τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅλους ὅσοι μὲ περικυκλοῦσιν, αἰσθάνεσαι κάνένα κτύπον εἰς τὴν καρδίαν μου;' Καὶ ἐπειδὴ ὁ σωματοφύλαξ τὸν εἶπεν, 'Ὄχι, βασιλεῦ.' 'Ὄχι, βέβαια,' ἀπεκρίθη πάλιν οὗτος· 'καὶ διατί νὰ φοβηθῶ τὸν λαόν μου, τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν ἐκακοποίησα;' Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια συνέβησαν, φίλε μου, εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν περίστασιν· ὕστερον δ' ἀπὸ πολλὰς δημηγορίας καὶ παρακλήσεις τῶν συγκλητικῶν μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνεχώρησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ὄχλος, καὶ μᾶς ἀφῆκε πάλιν τὸν Λοδοβίκον ζῶντα."

Πολλαχόθεν ἔφθανον ἤδη αἰτήσεις ὑπὲρ τῆς καθαιρέσεως τοῦ βασιλέως· τὴν πρότασιν ἔκαμε πρῶτον εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν ὁ Βρισσὸτ, τὴν 9ην Ἰουλίου, ὑπεστήριξαν δ' αὐτὴν καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἡ συνέλευσις παρομοίως ἤρχισε νὰ χάνῃ τὴν δύναμιν· καθότι συνεστήθησαν Ἰακωβινικαὶ καὶ ἄλλαι ἑταιρεῖαι, εἰς δημοκρατικὰς θεσμοθεσίας ἀποβλέπουσαι, λογαριάζουσαι δὲ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν Σάντερρον, Ῥοβεσπιέρρον, Δάντωνα, καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων μετέπειτα ἔγιναν τόσον φοβερὰ τὰ ὀνόματα. Οἱ ἐξωλέστατοι οὗτοι ἐσχεδίασαν προσβολὴν κατὰ τῶν Τουϊλεριῶν, ἥτις ἐνηργήθη τὴν δεκάτην Αὐγούστου μετὰ τόσων φρικωδῶν περιστάσεων, ὥστε πολὺν χρόνον ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐλογίζετο ἀξιοσημείωτος ἐποχὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεταπολιτεύσεως. Δὲν ἐλάνθανε μὲν τὸν βασιλέα ὅτι ἐπέκειτο τοιαύτη συμφορὰ, ἀλλ' ἠγνόει καθ' ἣν ἡμέραν ἔμελλε νὰ συμβῇ· ὅθεν, μολονότι ἱκανοὺς ἠμπόρεσε νὰ συνάξῃ σωματοφύλακας, δὲν ἦτον ὅμως τέλεια προητοιμασμένος. Περὶ τὰς τρεῖς μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐτάχθησαν οἱ ἐπαναστάται ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ παλατίου, ὡς ἐφαίνετο εἰς προσβολὴν ἁρμοδιώτερον. Φίλοι δέ τινες τοῦ βασιλέως παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ πανοικὶ ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἡ βασίλισσα ἠγανάκτησε διὰ τὴν πρότασιν ταύτην, ἀλλὰ μετέπειτα ἔκλινεν εἰς αὐτὴν, μὴ βλέπουσα τρόπον ἄλλον σωτηρίας. Τὸ βουλευτήριον ἦτον ἐγγὺς τοῦ παλατίου, μετέβησαν δ' ἐκεῖ διὰ τῆς ἐκ τοῦ κήπου εἰσόδου· ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας ἀφέθησαν ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Φθάσαντας εἰς τὸ βουλευτήριον, ἔθεσαν αὐ-

τοὺς ἅπαντας εἰς οἴκημά τι φραγμένον μὲ σιδηρᾶς κιγκλίδας, ὅπου ἔμειναν πολλὰς ὥρας, ἠναγκασμένοι ὄχι μόνον τὰς ἀμφισβητήσεις ν' ἀκούωσιν, ἀλλὰ καὶ παχυλὰς προσωπικὰς ὕβρεις ἀπὸ τὰ βιαιότερα μέλη. Τῆς ἡμέρας ταύτης αἱ σημαντικαὶ πράξεις ἦσαν ἡ ἀπόφασις νὰ συγκληθῇ νέα ἐθνικὴ συνέλευσις ὑπὸ τὄνομα Convention, ἡ κατάργησις τῆς βασιλικῆς δυνάμεως, καὶ ὁ διορισμὸς νέου ὑπουργείου, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ λάβωσι θέσεις οἱ βιαιότεροι τῶν Ἰακωβίνων.

Ἀλλὰ, τούτων γινομένων εἰς τὸ βουλευτήριον, κατέστη τὸ παλάτιον θέατρον φρικωδεστάτης σφαγῆς. Ὁ ἀφεθεὶς ἐκεῖ στρατὸς ἀγνοῶν ἴσως ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ παλατίου, ἐξηκολούθει ἀμυνόμενος αὐτὸ, ἑνῶ κατ' ἀλήθειαν τίποτε δὲν ἐνυπῆρχεν ἀμύνης ἄξιον. Περὶ τὰς ἐννέα ἤρχισεν ὁ λαὸς τὴν προσβολὴν, ἔκαμαν δὲ πρῶτον μεταξὺ αὐτῶν φοβερὰν θραῦσιν οἱ Ἑλβετοὶ φύλακες· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, διαταγῆς ἐλθούσης ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα των, ὑπετάχθησαν καὶ ὡδηγήθησαν εἰς τὸ φυλακεῖον. Οὗτοι ὅμως δὲν ἦσαν εἰμὴ εἶδος ἐμπροσθοφυλακῆς· ἔμενον δ' ἔτι ἐντὸς τοῦ παλατίου ἑπτακόσιοι περίπου Ἑλβετοὶ στρατιῶται, ἐκτὸς πολυαρίθμων ἄλλων ὑποκειμένων. Ἅπαντες οὗτοι ταχέως ἔκλιναν· ἤρχισε δὲ τότε μία τῶν αἱματωδεστάτων σφαγῶν·—οὐχὶ μόνον ὅλα τὰ στρατεύματα, ἀλλὰ καὶ οἱ θαλαμηπόλοι, θεράποντες, καὶ τὰ πλέον ταπεινὰ μέλη τοῦ οἴκου, ἀνηλεῶς ἐθυσιάσθησαν· ἀκόμη καὶ τὰ νεκρὰ σώματα κατ' ἐπανάληψιν ἐμαχαιρόνοντο, ὡς νὰ μὴν ἤρκει ἡ τῆς ζωῆς ἀφαίρεσις πρὸς χορτασμὸν τῆς σκληρότητος τοῦ ὄχλου. Περὶ τὰς δύο μετὰ τὸ μεσημέριον, ἅπαντες οἱ φύλακες καὶ οἱ θεράποντες ἦσαν φονευμένοι, τὸν ἀριθμὸν ἕως ὀκτακόσιοι· ἐγυμνώθησαν δὲ, καὶ ἐρρίφθησαν σωρηδὸν εἰς τὴν αὐλὴν ἔμπροσθεν τῶν Τουϊλεριῶν. Ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τῶν δεινῶν τούτων, δύο περιστάσεις ἐμετρίασαν ὁπωσοῦν τὴν ἀχρειότητα τοῦ Παρισινοῦ πλήθους· ἡ μὲν, ὅτι αἱ θεράπαιναι καὶ λοιπαὶ γυναῖκες τοῦ παλατίου ἀφέθησαν ὅλαι νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀβλαβεῖς· ἡ δὲ, ὅτι ἁρπαγὴ καὶ λῃστεία οὐδὲ στιγμὴν ἐσυγχωρήθησαν· διότι ἕνας, φωραθεὶς κλέπτων εἰς τὸ παλάτιον, ἐθανατώθη πάραυτα ὑπὸ τῶν συντρόφων του.

Μετὰ τὴν τρομερὰν ταύτην ἡμέραν διενυκτέρευσε πανοικὶ ὁ βασιλεὺς εἰς δωμάτιον ἐγγὺς τοῦ βουλευτηρίου· ἡ ἐπαύριον δὲ καὶ ἡ μετ' αὐτὴν ὁμοίως ἐδαπανήθησαν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Μόνον ἐνασχόλημα εἶχον οἱ δυστυχεῖς ν' ἀκροάζωνται τὰς ἀμφισβητήσεις καὶ τὰς προσωπικὰς ὕβρεις τῶν μελῶν, ὀλίγα δὲ μόνον λεπτὰ τοὺς ἐσυγχωροῦντο, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, διὰ νὰ λαμβάνωσι τροφήν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς προείπαμεν, κατήργησαν τὸν βασιλέα, ἔκριναν καὶ νὰ τὸν φυλάξωσιν· ὅθεν τὴν 13ην Αὐγούστου, ἀφοῦ τὸν ἐκράτησαν τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐφυλάκωσαν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς πύργον τινὰ, λεγόμενον Τέμπλον, εἴκοσι στρατιώτας διορίσαντες φρουροὺς αὐτοῦ, καὶ εἰς μηδένα συγχωροῦντες νὰ τὸν πλησιάζῃ. "Εὐρέθην κατὰ τύχην τὸ ἑσπέρας τῆς δεκάτης τρίτης (λέγει ὁ ἐν Παρισίοις τότε Κοραῆς) εἰς τὸν δρόμον, ὅθεν ἐπέρασεν αὐτὸς ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πύργον. Ἀδύνατον εἶναι, φίλε μου, νὰ σὲ περιγράψω τὴν τοιαύτην καταισχύνην· ἦτον αὐτὸς, ἡ βασίλισσα, ὁ υἱὸς, ἡ θυγάτηρ του, καὶ ἡ ἀδελφή του εἰς τὸ ἁμάξιον, συνωδευμένοι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας στρατιωτῶν πεζῶν καὶ ἱππέων. Ἀπὸ τὴν σύνοδον διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πύργον ὅστις εἶναι πλησίον τοῦ οἴκου, ὅπου εὑρίσκομαι, τὸ διάστημα εἶναι τρία τεταρτημόρια τῆς ὥρας σχεδόν. Παράστησε εἰς τὸν νοῦν σου τετρακοσίας ἢ καὶ πεντακοσίας χιλιάδας ἀνθρώπων ἐσπαρμένων εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα διὰ νὰ τὸν ἴδωσι· παράστησε εἰς τὸν νοῦν σου πεντακοσίας χιλιάδας στομάτων νὰ φωνάζωσιν ἐπὶ ταύτοῦ, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ζήτω ἡ ἐλευθερία! εἰς τοῦ Λοδοβίκου τὰ ὦτα, τὰ ὁποῖα τοὺς περασμένους καιροὺς ἦσαν συνειθισμένα νὰ ἀκούωσι, Ζήτω ὁ βασιλεύς! καὶ θέλεις καταλάβειν κἂν ὀλίγον τὴν καταισχύνην αὐτῆς τῆς συμφορᾶς. Τοὺς εἶδον πλησίον εἰς τὸ ἁμάξιον. Ὁ βασιλεὺς ἐδείκνυε πρόσωπον ἀκατάπληκτον, ἢ ἀπὸ μεγαλοψυχίαν, ἢ ἴσως καὶ ἀπὸ ἀναισθησίαν· ἡ βασίλισσα ἦτο σκυθρωπὴ, καθὼς πρὸς τούτοις καὶ ἡ θυγάτηρ της καὶ ἡ ἀνδραδέλφη της· ὁ δὲ ταλαίπωρος διάδοχος, μικρὸς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἔστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ὅλα τὰ μέρη, διὰ νὰ βλέπῃ τὸν ἀναρίθμητον λαόν.

"Εἰς τὰς πολιτικὰς περιπετείας τῶν ἐθνῶν," λέγει ὁ αὐτὸς, "γίνονται πράγματα τερατώδη καὶ ἄπιστα. Τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἔφερε πάντοτε εἰς τοὺς ἰδίους του βασιλεῖς μίαν ἀγάπην ἐξαίρετον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη, ἀγάπην, ἥτις ἐπλησίαζε τὴν λατρείαν. "Ὁ Θεός μου καὶ ὁ Βασιλεύς μου!" αὐτὸ ἦτο τὸ σύμβολον τῶν Γάλλων. Αὐτὴ ἡ παράλογος λατρεία ἐστράφη ὅλη εἰς μῖσος ἄσπονδον, καὶ δὲν ἀκούεις ἄλλο τὴν σήμερον, πάρεξ Λοδοβίκος ὁ προδότης, Λοδοβίκος ὁ τελευταῖος, καὶ ὄχι πλέον ὁ δέκατος ἕκτος, αἰνιττόμενοι δηλαδὴ μὲ αὐτὸ, ὅτι δὲν θέλουσι πλέον βασιλέα. Ἦσαν εἰς διαφόρους πλατείας τῆς πόλεως ἀνδριάντες χάλκινοι, ἀναβάται εἰς ἵππους χαλκίνους, Ἑρρίκου τοῦ τετάρτου, Λοδοβίκου τοῦ δεκάτου τρίτου, τοῦ δεκάτου τετάρτου, καὶ δεκάτου πέμπτου, ἔργα ἀξιόλογα περιφήμων τεχνιτῶν· ὅλους αὐτοὺς τοὺς χαλκοῦς βασιλεῖς τοὺς ἐσήκωσαν, μὴν ὑποφέροντες πλέον νὰ βλέπωσι μήτε τὰς ἀψύχους εἰκόνας ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐθεοποίησαν ζῶντας· ἐξήλειψαν τὸ ὄνομα τοῦ νῦν Λοδοβίκου ἀπ' ὅλας τὰς δημοσίους οἰκοδομάς· ἡ Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη ἐβαπτίσθη Βιβλιοθήκη τοῦ Ἔθνους, καὶ οὕτω καθεξῆς ὅλα τὰ ἄλλα."

Ἡ φυλάκωσις τοῦ βασιλέως ἐξ ἀρχῆς ἐφάνη εἰς πολλοὺς, ὅτι καὶ πραγματικῶς ἀπέβη, πρόδρομος τῆς θανατώσεώς του. Κατὰ δυστυχίαν τοῦ Λοδοβίκου εἰς σιδηροῦν τι κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἤνοιξαν οἱ τὰς Τουϊλ-

λερίας καταπατήσαντες τὴν 10ην Αὐγούστου, εὑρέθησαν, ὡς λέγεται, ἔγγραφά τινα, πλήρη ἀποδείξεων ὅτι αὐτὸς ἦτο κρυφίως σύμφωνος καὶ μὲ τοὺς φυγάδας ἀδελφούς του καὶ μὲ τοὺς ἔξω βασιλεῖς. Ἀλλὰ, καὶ πρὶν φανερωθῶσι τὰ ἔγγραφα ταῦτα, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς δεκάτης Αὐγούστου, ὡς ἤδη ἀνεφέραμεν, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἡ φοβουμένη τὴν ἄκρατον ὁρμὴν τοῦ λαοῦ, ἡ καὶ εὑρίσκουσα τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον διὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει, ἐψήφισεν ὁμοθυμαδὸν τὴν πρὸς καιρὸν κατάργησιν τοῦ βασιλέως· καὶ διὰ νὰ ἀθωωθῇ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν, ὅτι ἔκαμε πρᾶγμα παρὰ τὴν κοινὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους, ἔδωκεν αὐθημερὸν εἴδησιν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας νὰ ἐκλέξωσι νέους ἀντιπροσώπους, τοὺς ὁποίους νὰ πέμψωσιν εἰς Παρισίους· ἡ νέα δ' αὕτη σύγκλητος ν' ἀποφασίσῃ, ἂν ὁ Λοδοβίκος πρέπῃ ν' ἀποκατασταθῇ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του ἢ ὁ υἱός του ἀντὶ αὐτοῦ, ἢ καὶ ἂν παντάπασιν ἡ πολιτικὴ τῆς Γαλλίας κατάστασις ἔχῃ νὰ μεταβληθῇ εἰς δημοκρατίαν, καταργηθέντος αἰωνίως τοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος. Περὶ τὰς 20 λοιπὸν Σεπτεμβρίου συνῆλθεν ἡ νέα σύγκλητος, ἥτις δὲν διέφερε τῆς προτέρας εἰμὴ καθὸ πολὺ μᾶλλον ὑποκειμένη εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὄχλου, καὶ ἤρχισε πάραυτα ἑτοιμασίας διὰ τὴν δίκην τοῦ ἀγαθοῦ μὲν, ἀτυχοῦς δὲ βασιλέως.

Ἕπεται ἡ συνέχεια.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

Η ΠΙΣΤΙΣ δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὅσα εἶπε, τὰ εἶπεν ὡς Θεὸς, καὶ ὅτι εἶναι ἀληθέστατα, καὶ ὅτι θέλουσι τελειωθῆν ἄφευκτα· « Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐμὴ παρέλθωσιν εἰς τὸν αἰῶνα·" εἶπεν ὁ ἴδιος. Τὴν πίστιν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁρίζων λέγει· « Ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων." (Ἑβ. ιά. 1). Ὁ πιστὸς ἀφορᾷ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ στηρίζεται εἰς τὰς παραγγελίας καὶ ὑποσχέσεις αὐτοῦ, καὶ ἱκανοποιεῖ αὐτὰς μὲ τὴν συνεχῆ πρόοδον τῆς ἀρετῆς του· « Ἐγὼ εἰμι," λέγει, « ἡ ἄμπελος, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν." Καθὼς λοιπὸν τὸ κλῆμα, ὅταν ἦναι πεφυτευμένον καλῶς εἰς τὴν ἄμπελον, δίδει καρπὸν, οὕτω καὶ ὁ Χριστιανὸς, ὅταν μένῃ προσηλωμένος εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πίστιν ἔχει θερμὴν καὶ ἔργα πράττει ἐνάρετα. Πᾶς λοιπὸν Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἦναι ἡνωμένος μὲ τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸ κλῆμα μὲ τὴν ἄμπελον· πρέπει νὰ διατηρῇ εἰς τὴν ζωήν του ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ θεανθρώπου Λυτρωτοῦ του, ὅσον δύναται, καθαρώτατα, δηλαδὴ ἁγιωσύνην, πραότητα, καὶ ἀγάπην· πρέπει νὰ ἐπικαλῆται συχνὰ τὸ ὄνομά του, νὰ τὸν προσκυνῇ ἐνθέρμως, νὰ ζητῇ τὴν βοήθειάν του, νὰ ὑποτάσσεται καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ἐντολάς του, καὶ νὰ ἔχῃ αὐτὸν ὑποστήριγμα τῆς μελλούσης ἐλπίδος του, ὡς ἔχει τὴν καθημερινὴν τροφὴν ἐνταῦθα ὑποστήριγμα τῆς σωματικῆς ὑπάρξεώς του. Ὁ μέγας σκοπὸς τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ ἦναι τὸ κέρδος τῶν ἐπαγγελλομένων οὐρανίων ἀγαθῶν, καὶ ὄχι τῶν γηΐνων· ὁ ἀρχηγὸς, ὁ τελειωτὴς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχει, νὰ εἴπω οὕτω, σχεδιασμένον τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας παντὸς Χριστιανοῦ· αὐτὸ τὸ σχέδιον εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπερ εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ὁποίαν ὀρθὴν αὐτὴν σοφίαν ἕκαστος τῶν Χριστιανῶν πρέπει νὰ μελετᾷ συχνὰ, καὶ νὰ βλέπῃ τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας του, καὶ κατὰ τοῦτο νὰ οἰκοδομῇ τὴν ἀθανασίαν του, καὶ ὄχι νὰ βόσκεται μὲ ἐλπίδας ἀθεμελιώτους, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι Χριστιανὸς ἔχει νὰ σωθῇ χωρὶς νὰ πράξῃ καὶ τὰ πρέποντα· ὄχι· κάνεὶς εἰς τὸν κόσμον ἂς μὴ τὸ ἐλπίσῃ ποτέ· ὁ Θεὸς εἶναι μὲν ἐλεήμων, ἀλλ' εἶναι καὶ δίκαιος, καὶ, ἂν δὲν πληρωθῇ ἡ δικαιοσύνη του, δὲν ἐκχέεται τὸ ἔλεός του· « Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου," λέγει ὁ προφήτης Δαβίδ.

Ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ μόνον ἀνίκητον ὅπλον, τὸ μόνον ἀσφαλὲς φυλακτήριον, ἡ μόνη πανοπλία ἡ οὐράνιος εἰς τὸν Χριστιανόν· δι' αὐτῆς καὶ ἀπὸ παντὸς κακοῦ φυλάττεται, καὶ ὅ,τι ζητεῖ παρὰ Θεοῦ, ἐὰν τοῦ ἦναι συμφέρον, τὸ λαμβάνει· « Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται." Ὄχι μόνον δὲ λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν του καθαρίζεται. Οἱ Νηνευῖται ἀποφασίσθησαν νὰ χαθῶσι διὰ τὰς πολλὰς ἁμαρτίας των, καὶ διὰ τῆς προσευχῆς ἐσώθησαν· ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαβὶδ μόνον ὅπλον τῆς στρατείας του εἶχε τὴν προσευχήν· δι' αὐτῆς καὶ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον Γολιὰθ κατέβαλε, καὶ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους ἀπέφυγεν· ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, καὶ ἀπέφυγε τὸν θάνατον μιᾶς μεγάλης ἀσθενείας μὲ μόνην τὴν προσευχήν· ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καθὼς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶναι φῶς ὁ ἥλιος, οὕτω καὶ εἰς τὴν ψυχὴν εἶναι φῶς ἡ προσευχή· ὅταν ὁ ἄνθρωπος μελετᾷ τὰς θείας Γραφὰς, τότε ὁ Θεὸς συνομιλεῖ μὲ αὐτόν· ὅταν δὲ προσεύχεται, αὐτὸς συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεόν· καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον μέσον, μὲ τὸ ὁποῖον δύναται τὸ λογικὸν ὄν, ὁ ἄνθρωπος, νὰ σχετίζεται πάντοτε ὁσάκις θέλει μὲ τὸν Ποιητήν του. Καὶ τοὺς μὴ πράττοντας τοῦτο συχνὰ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τοὺς στοχάζεται νεκρούς. " Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε," φωνάζει ὁ Δαβίδ· καθεὶς ὅμως, ἀκροταί μου, ἂς ἐρωτήσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν, τοὐλάχιστον τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, ἂν ἐκτελῇ τὴν προσευχήν του καθὼς πρέπει, μὲ πίστιν, μὲ εὐλάβειαν, μὲ ἐλπίδα, ἢ μόνον μὲ τὰ χείλη ψιθυρίζῃ λέξεις τινὰς, ἢ μήπως καὶ διόλου!—**Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ.**

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.—Ὁ φιλόσοφος γνωρίζει τὸ πολύτιμον τῆς ἀληθείας, ζητεῖ αὐτὴν, μελετᾷ περὶ αὐτῆς, ἢ κοινοποιεῖ αὐτὴν πρὸς ἄλλους. Ὁ σοφὸς παριστάνει αὐτὴν μὲ τὴν ζωὴν καὶ μὲ τὰς πράξεις του. Ἡ ἀλήθεια, ἡ σοφία, ὁ ὀρθὸς λόγος, ἡ ἀρετὴ, ἡ φύσις, εἶναι ὅροι ἐπίσης δηλοῦντες τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὠφέλιμον. Ἡ ἀλήθεια τείνει πάντοτε εἰς τὸ φωτίζειν τοὺς ἀνθρώπους· οἱ μᾶλλον πεφωτισμένοι εἶναι οἱ καὶ μᾶλλον λογικοί· οἱ μᾶλλον δὲ λογικοὶ καὶ μᾶλλον αἰσθάνονται πόσον τὰ ἴδιά των συμφέροντα ἀπαιτοῦσι τὸν ἐνάρετον βίον. Χωρὶς τὴν σπουδὴν τῆν φύσεως, ποτὲ δὲν ἐμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ ὁποίαν ἔχει σχέσιν, καὶ ὁποῖα καθήκοντα ὀφείλει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλους· ἄμοιρος δὲ τῆς γνώσεως ταύτης, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔχῃ εἴτε σταθερὰς ἀρχὰς, εἴτε ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν. Εἰς τοὺς μᾶλλον πεφωτισμένους συμφέρει καὶ μᾶλλον νὰ ἦναι ἀγαθοί· μεγάλα προτερήματα πρέπει νὰ φέρωσιν εἰς μεγάλας ἀρετάς. Ὁ κακοποιῶν εἶναι τυφλός· ὁ ἀκανόνιστος εἶναι ἄμοιρος τοῦ ὀρθοῦ λόγου· ἡ διαγωγή του ἀποδεικνύει ὅτι λανθάνεται περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φύσεως, ἀγνοεῖ τί ὀφεῖλει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλους, πόσον ἀξίζει ἡ πρὸς ἑαυτὸν αἰδὼς, καὶ ἡ τῶν περὶ αὐτὸν ὑπόληψις· δὲν εἶναι πεφωτισμένος. Ὁ ἀναισθητῶν εἰς ὑποχρεωτικὰς πράξεις, εἰς τὸν ἔπαινον καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν συντρόφων του, κατ' οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ κτήνη· ἂν δὲν βλέπῃ ὅτι αἱ κακίαι του ἄγουν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὄλεθρον, δὲν εἶναι νοήμων, μέγαν σκοπὸν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ συντήρησιν· ἂν δὲν γνωρίζῃ καὶ δὲν ἐκτιμᾷ τὴν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνου συγκοινωνίας ὠφέλειαν καὶ τὰ μέσα τοῦ καθιστάνειν αὐτὴν ἐπωφελῆ καὶ εὐχάριστον, εἶναι παράφρων, οὐχὶ δὲ φιλόσοφος.

Ο ΠΤΗΝΟΙΧΘΥΣ.

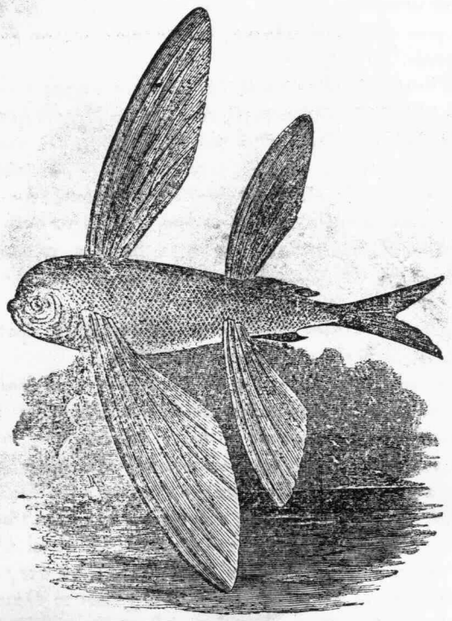

Οἱ ΠΤΗΝΟΙΧΘΥΕΣ εἶναι διαφόρων εἰδῶν· καὶ πλεονάζουσι μὲν εἰς τὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης θερμότερα πελάγη, εὑρίσκονται δὲ καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Περὶ τῆς πτητικῆς δυνάμεως τῶν ἰχθύων τούτων ὡμίλησαν διαφόρως διάφοροι παρατηρηταί· οἱ μὲν φρονοῦν ὅτι πετῶσι κατὰ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς λέξεως,—τουτέστι, τὸν ἀέρα κτυποῦντες μὲ τὰ μέλη των,—οἱ δὲ ὅτι τὰ μεγάλα των πτερύγια χρησιμεύουν ἁπλῶς νὰ τοὺς βαστάζωσιν ὀλίγον τι εἰς τὸν ἀέρα, ἀφοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀναπηδήσωσι· τὴν τελευταίαν γνώμην δέχονται οἱ πλεῖστοι τῶν φυσικοϊστορικῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς παρατηρητὰς οἱ νεώτεροι. " Ποτέ," λέγει περὶ τῶν ἰχθύων τούτων Ἄγγλος περιηγητὴς κατὰ τὴν Νέαν Νότιον Οὐαλλίαν, " δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἴδω ἐν καιρῷ τῆς πτήσεως τὸ ἐλάχιστον κτύπημα τῶν ἐπὶ τοῦ στήθους πτερυγίων· καὶ ποτὲ δὲν παρετήρησα κάνένα πετόμενον ὑπὲρ τὰ τριάκοντα δεύτερα λεπτὰ μὲ τὸ ὡρολόγιον· τὸ μακρυνώτερον αὐτῶν πέταγμα εἶναι 250 ἴσως καὶ 300 πηχῶν. Συνήθως ὑψόνονται δύο μόνον ἢ τρεῖς πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος· ἀλλὰ μ' ἔτυχε νὰ ἴδω αὐτοὺς πηδήσαντας εἰς πλοῖον 14 πόδας ὑψηλόν· εἶναι δὲ βέβαιο, ὅτι εἰσῆλθον καὶ εἰς νῆα πολεμικὴν 20 ποδῶν ὕψος ἔχουσαν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑποθέτωμεν, ὅτι ἔχουσι τὴν δύναμιν τοῦ ἀνυψοῦσθαι εἰς τὸν ἀέρα ἀφοῦ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὸ ὑγρὸν αὐτῶν στοιχεῖον· καθότι πολλάκις παρατηρῶν εἶχον αὐτοὺς πίπτοντας πολὺ κάτω τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔφθασαν μὲ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς θαλάσσης πήδημα, ἀλλ' οὐδὲ κάμμίαν φορὰν ἠμπόρεσα νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀνέβησαν ὑψηλότερα παρ' ὅπου πρῶτον ἔφθασαν· κατ' ἐμὴν γνώμην, τὸ ὕψος, εἰς ὃ ἀναβαίνουν, κρίνεται ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ πρώτου πηδήματος, τὸ ὁποῖον κάμνουν ὅταν ἐξέρχωνται τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν στοιχείου."

Ἐκ τῶν προηγουμένων, καὶ ἐξ ἄλλων διαφόρων περιγραφῶν, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ πήδημα μόνον δὲν ἀρκεῖ ὥστε νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν ἰχθὺν εἰς 14 καὶ 20 ποδῶν ὕψος. Ἂν τῷ ὄντι δὲν δύνανται νὰ πετάξωσι, (τοῦτο δὲ φαίνεται ἀπὸ ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῆς κατασκευῆς καὶ θέσεως τῶν πτερυγίων), πιθανὸν ὅτι κάποτε ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸν ἄνεμον, καὶ οὕτως ἐφαρμόζουσι τὰ πτερύγιά των, ὥστε νὰ ἀνυψόνωνται ὑπ' αὐτοῦ.

Τοὺς πεταμένους ἰχθῦς καὶ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν στοιχεῖον καταδιώκουσι πάμπολλα ἰχθύων γένη, καὶ εἰς τὸν ἀέρα προσβάλλουσι λάροι παντοειδεῖς. Ἐνίοτε παρατηρεῖ ὁ ναύτης κοπάδια τῶν ἰχθύων τούτων ἡσύχως τὸν δρόμον αὐτῶν ἐξακολουθοῦντα· αἴφνης δὲ ὁ δελφὶν, ἢ ἄλλος μέγας τύραννος τοῦ πελάγους, ὡς βέλος τὰ ὕδατα διασχίζων, προβαίνει κατ' αὐτῶν· ὅσον τάχιστα φεύγουν ἔντρομοι οἱ πτηνοϊχθύες, ἐξοπίσω δὲ κατεπείγεται τὸ ἀκάματον τέρας· ἤδη πλησιάζει, ἤδη προετοιμάζεται ν' ἁρπάσῃ τοὺς τελευταίους· ὡς ἐμπόδιον φυγῆς νομίζει τὰ μακρὰ των πτερύγια ὁ θεωρῶν· ἀλλὰ διὰ μιᾶς σηκόνονται ὡς ὄρνεις ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, θαμβόνουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὴν λάμψιν τῶν πτερυγίων, καὶ ἀφίνουσι μακρὰν ὄπισθεν τὸν διώκτην. Βραχὺ ὅμως εἶναι τὸ πέταγμα τῶν πεταμένων ἰχθύων. Ξηραινόμενοι εἰς τὸν ἥλιον, καὶ πνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀέρος, δὲν ἀργοῦν νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὸ στοιχεῖον τῆς γενέσεώς των· πάλιν δ' ἀναγκάζονται νὰ πετάξωσι, καὶ πάλιν εἰς τὰ ὕδατα νὰ προσφύγωσιν, ἑωσοῦ ἢ ἀπηυδημένοι νὰ πέσωσι θῦμα εἰς τὸν νικητὴν, ἢ κατακράτος νὰ ματαιώσωσι τοὺς ἀγῶνας τοῦ θηριώδους ἐχθροῦ των. Ἀλλὰ φεῦ! οὐδ' εἰς τὸν ἀέρα μένει πάντοτε ἀσφαλὴς ὁ ἄθλιος πτηνοϊχθύς· ἐκεῖ ἄλλοι ἐχθροὶ τὸν περιμένουν· ἁρπακτικὰ ὄρνεα, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀγρύπνως περιπλέοντα, πίπτουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ σπανίως ἀποτυγχάνουν.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι πολλάκις οἱ περίεργοι οὗτοι ἰχθύες ἐξέρχονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὅταν οὐδεὶς ἐχθρὸς αὐτοὺς καταδιώκῃ, ἀπὸ μόνην τῆς ἀπολαύσεως τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμώμενοι. Τρώγουσι δὲ κοινῶς θαλασσίους σκώληκας καὶ ἰχθύδια. Τὸ εἶδος, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα προετάξαμεν, εὑρίσκεται εἰς τὰ Ἰνδικὰ πελάγη καὶ μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοιάζει ὀλίγον τὴν Ἀρίγγαν, ἀλλὰ τὸ ῥύγχος του εἶναι βραχὺ καὶ ἀπότομον. Ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ἐνώπιόν μας πτηνοϊχθύος εἶναι ἑνὸς ποδὸς καὶ ἑπτὰ δακτύλων, ἔχει δὲ χρῶμα ἀργυροειδὲς μελάγχρυσον ὑπεράνω, καὶ ὠχρὸν κοκκινωπὸν κίτρινον ὑποκάτω.

Γῆρας, ἐπὰν μὲν ἀπῇ, πᾶς εὔχεται· ἢν δέ ποτ' ἔλθῃ,
Μέμφεται· ἔστι δ' ἀεὶ κρεῖσσον, ὀφειλόμενον.

ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΟΠΟΙΙΑΣ.

Δια νὰ κατασκευάσῃ τις καθαρὸν καὶ ἄοσμον ἔλαιον, πρέπει αἱ ἐλαῖαι νὰ ἦναι ὥριμοι, καὶ ἢ μὲ τὰς χεῖρας νὰ συνάγωνται, ἢ ν' ἀπλόνωνται ψάθαι ὑπὸ τὰ δένδρα, διὰ νὰ μὴ πίπτῃ εἰς τὴν γῆν ὁ καρπὸς, μήτε νὰ μένῃ πολὺν καιρὸν ἀνεκπίεστος· τὸ ἔλαιον δὲ νὰ πλύνεται καὶ νὰ κατασταλάζῃ πρὶν ἐμβῇ εἰς τοὺς πίθους, νὰ μεταγγίζεται ἀκολούθως, τὰ ἀγγεῖα νὰ ἦναι καθαρὰ, καὶ νὰ φυλάττωνται εἰς δροσερὸν μέρος.

Τὸ διὰ ῥαβδίσματος τίναγμα τῶν ἐλαιῶν βλάπτει τὴν καρποφορίαν τοῦ ἐρχομένου ἔτους, καὶ σκορπίζει τὰς ἐλαίας, αἱ ὁποῖαι χάνονται καὶ μολύνονται. Ἂν δὲν ἐμπορῇ τις νὰ ὑποστρώνῃ ψάθας ἢ πανία, πρέπει νὰ σαρόνῃ τὸ ἔδαφος, καὶ νὰ κόπτῃ τοὺς θάμνους καὶ τὰς ἀκάνθας· αἱ πίπτουσαι φυσικῶς ἀπὸ τὸ δένδρον εἶναι ἐλαιωδέστεραι, ἀλλὰ πρέπει νὰ συνάγωνται ἀμέσως διὰ νὰ μὴν ἀποκτῶσι τὴν ὀσμὴν τοῦ χώματος, τὴν ὁποίαν μεταδίδουν εἰς τὸ ἔλαιον. Ὅσοι ἔχουν ἐσκορπισμένα τὰ ἐλαιόδενδρά των, καὶ δὲν ἐμποροῦν νὰ περιμένωσι τὴν ἐντελῆ καὶ σύγχρονον ὡρίμασιν τοῦ καρποῦ, πρέπει νὰ τὰ ῥαβδίζωσι μὲ προσοχὴν, εἰς τὸ ξύλον κτυποῦντες καὶ ὄχι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὀλίγοι κτηματίαι μας ἐπιμελοῦνται τὴν ἐλαιοποιΐαν· οἱ περισσότεροι συνάγουν ὡρίμους καὶ ἀώρους ἐλαίας ὁμοῦ, καὶ τὰς βάλλουν ῥυπαρὰς εἰς ἀκάθαρτα πιεστήρια, τὸ δ' ἔλαιον ἅμα ἐκβῇ χύνουν εἰς ἀσκοὺς ἢ λάκκους ἀκαθάρτους· ἑπομένως τοιοῦτον ἔλαιον εἶναι κακῆς ποιότητος, καὶ ὀλίγον ἀφίνει κέρδος.

Εἰς τὴν Εὐρώπην καθαρίζουσι τὰς ἐλαίας ἀπὸ πᾶν ἀλλότριον, τὰς ἀφίνουσι δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς μικροὺς σωροὺς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἰδρόνωσι μόνον, χωρὶς νὰ πολυζεσταίνωνται καὶ νὰ ταγγίζωσι. Τὰς τρίβουν ἔπειτα εἰς τὸν μύλον, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰ πιεστήρια, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἐντέλειαν ἐκθλίβουν ὅλον τὸ ἔλαιον, καὶ ἡ ἐργασία ἐνταυτῷ ἐκτελεῖται ταχύτερα· τὸ πρῶτον ἔλαιον, παρθενικὸν λεγόμενον, σπανίως ἀνακατόνουσι μὲ τὸ δεύτερον, καὶ οὐδέ ποτε μὲ τὸ τρίτον.

Ἕκαστον ἀπὸ τὰ διάφορα ταῦτα ἔλαια βάλλουν εἰς κάδδους μετὰ ψυχροῦ νεροῦ, καὶ συγκινοῦντες τὸ πλύνουσι καλά. Ἀφοῦ δὲ τὸ νερὸν κατασταλάξῃ, συνάγουν ἐπιτήδεια τὸ ἐπιπλέον ἔλαιον μὲ κουτάλαν, καὶ τὸ βάλλουν εἰς τὸν πίθον· ἀνοίγουν ἔπειτα μίαν τρύπαν εὑρισκομένην εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κάδδου, διὰ νὰ τρέξῃ τὸ νερόν. Ὅσον δ' ἔλαιον μείνῃ, καθὼς καὶ τὴν ἀμόργην, τὰ βάλλουν εἰς μίαν δεξαμενὴν (γούρναν), ὅπου χύνουν καὶ ἄλλο νερὸν, ἀνακατόνοντες καλὰ, διὰ νὰ ἀναβῇ ὅλον τὸ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον συνάγουν καὶ βάλλουν χωριστὰ, ὡς κατωτέρας ποιότητος. Τοὺς μύλους, τὰ ἐλαιοτριβεῖα, τοὺς κύρτους, καὶ τοὺς κάδδους πλύνουν συχνά· προσέχουν δὲ ὥστε οἱ πίθοι ἢ τὰ βαρέλια, ὅπου φυλάττουσι τὸ ἔλαιον, νὰ ἦναι καλοπλυμένα καὶ καθαρά.

Τινὲς ἀφίνουν τὰς ἐλαίας των συνηγμένας πέντε καὶ ἓξ ἡμέρας διὰ νὰ δοκιμάσωσι μικρὰν βράσιν, ἥτις αὐξάνει μὲν τὴν ποσότητα καὶ διαύγειαν τοῦ ἐλαίου, ἀλλὰ τοῦ μεταδίδει βαρεῖαν ὀσμήν· καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι τόσον καλὸν διὰ φάγωμα, ἂν καὶ διὰ φώτισμα ἦναι ἐξαίρετον.

Οἱ ἐπιμελεῖς ἐλαιοποιοὶ δὲν εὐχαριστοῦνται μόνον μὲ τὸ πλύσιμον τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς κάδδους. διότι ἐμπεριέχει ἀκόμη μυξώδη τινὰ οὐσίαν, ἥτις, ἂν δὲν χωρισθῇ ἀπὸ αὐτὸ, τὸ φθείρει μετὰ καιρόν· ἡ ὕλη αὕτη κατακαθίζει εἰς εἴκοσι ἢ εἰκοσιπέντε ἡμέρας, ἂν οἱ πίθοι εὑρίσκωνται εἰς ζεστὸν μέρος. Τότε τὸ μεταγγίζουν εἰς ἄλλους καθαροὺς πίθους ἢ βαρέλια, τὰ ὁποῖα βάλλουν εἰς ὑπόγεια, ἂν δὲν σκοπεύουν νὰ τὰ πωλήσωσι.

Τὸ καλὸν ἔλαιον πήζει, ὅταν εὑρίσκεται εἰς δροσερὸν μέρος, καὶ εἰς καλοκλεισμένα ἀγγεῖα.

Τὰ καλήτερα δὲ ἀγγεῖα πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐλαίου εἶναι τὰ ὑάλινα· μετὰ ταῦτα, τὰ πήλινα ἀλειμμένα· τὰ βαρέλια καὶ τοὺς ἀσκοὺς πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις, καθότι δὲν ἐμποροῦν νὰ διατηρήσωσι πολὺν καιρὸν ἀδιάφθαρτα τὰ ἔλαια. Εἶναι καλὸν ν' ἀλείφωνται ἔξωθεν τὰ βαρέλια μὲ γύψον, ἥτις οὐδετερόνει τὴν διαφθορὰν καὶ ἐμποδίζει τὸ ἐξίδρωμα τοῦ ἐλαίου. Οἱ ἀσκοὶ πρέπει νὰ πλύνωνται καλὰ, ν' ἀλατίζωνται, νὰ στεγνόνωνται, καὶ νὰ δοκιμάζωνται πρὶν δεχθῶσι τὸ ἔλαιον. Οἱ λάκκοι εἶναι καλοὶ, ὅταν ἦναι καλοκτισμένοι, ἀλειμμένοι μὲ κεραμωτὸν (κουρασάνι), στεγνοὶ, καὶ καθαροί. Εἰς ὁποιονδήποτε ἀγγεῖον καὶ ἂν βάλῃς τὸ ἔλαιον, πρέπει νὰ ἦναι καλοκλεισμένον· διότι ἡ συνάφεια τοῦ ἀέρος γεννᾷ τὸ τάγγισμα καὶ τὸ πίκρισμα.

Οἱ παλαιοὶ κατεσκεύαζον ἔλαιον ἀπὸ ἀώρους ἐλαίας, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον ὀμφάκινον ἢ ὠμοτριβές·* συνῆγον τὰς ἐλαίας ὅτε ἤρχιζον νὰ μαυρίζωσι κατὰ μέρος, προσέχοντες νὰ μὴ πέσωσι καταγῆς, τὰς ἥπλονον διὰ νὰ στεγνώσωσι, τὸ ἑσπέρας ἠλάτιζον αὐτὰς, καὶ τὰς ἔφερον τὴν ἐπαύριον εἰς καθαρὸν μύλον, τὸν ὁποῖον ἐγύριζον ἐλαφρὰ διὰ νὰ μὴ συντριφθῶσιν οἱ πυρῆνες, καὶ διὰ νὰ τρέξῃ τὸ λεπτότερον μόνον ἔλαιον· τοῦτο δ' ἔπλυνον μὲ ζεστὸν νερὸν, τὸ ἄφινον νὰ κατασταλάξῃ, τὸ ἔβαλλον ἔπειτα εἰς ἀγγεῖα ὑάλινα, καὶ τὸ ἐφύλαττον εἰς δροσερὸν μέρος. Ἤτον ἔλαιον καθαρώτατον, διαυγέστατον, καὶ γλυκύτατον, καὶ διήρκει πολὺν καιρὸν, καθὼς καὶ τὰ κατασκευαζόμενα σήμερον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου μεταχειρίζονται τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο οἱ προπάτορές μας εἶχον ἀρκετὰς γνώσεις, καὶ ἔδιδον περισσοτέραν προσοχὴν ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐλαίου.

Ἔχοντες λοιπὸν παλαιὰ καὶ νέα παραδείγματα καὶ μαθήματα, εἶναι ἀσυγχώρητον νὰ μὴν ὠφελώμεθα ἀπ' αὐτὰ, καὶ νὰ μὴ ζυγίζωμεν τὰς ἀδιαλείπτους ὠφελείας, ὅσαι προκύπτουσιν ἀπὸ τὴν τεχνικωτέραν ἐλαιοποιΐαν.—Τομ. Γ'. τοῦ Γεωπονικοῦ Συγγραμματος.

* Τοιοῦτον ἔλαιον κατασκευάζεται σήμερον καὶ εἰς τὴν Χίον, ὅπου καλεῖται ἀγουρόλαδον.

Η ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ.

Ἀριθ. 2.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

Γενικὰ τινα περὶ τῆς Ἑπτανήσου ἐκθέσαντες εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν, μεταβαίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς πρωτευούσης Κερκύρας.

Τὴν νῆσον Κέρκυραν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν Ἤπειρον πορθμὸς ἀνώμαλος κατὰ τὸ πλάτος, δεκατέσσαρα μίλια ὢν εἴς τινα μέρη, ὀκτὼ ἀντικρὺ τῆς πόλεως Κερκύρας, δύο δὲ μόνον κατὰ τὴν πρὸς βορρᾶν ἔξοδον. Τὸ μῆκος τῆς νήσου ἀπὸ τὴν ἄκραν τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης ἢ Κασσιόπην ἄκραν, (εἰς 39ο 51' Β. πλάτους), μέχρι τῆς Λευκῆς Ἄκρας, (εἰς 39ο 21'), εἶναι 38 μιλίων περίπου. Πλάτος ἔχει παραπολὺ ἄνισον, εἴκοσι σχεδὸν μίλια ἐκτεινομένη κατὰ τὸ βορεινὸν μέρος, στενουμένη ἀκολούθως εἰς ἕξ, ἀνοίγουσα πάλιν κατὰ τὴν τοποθεσίαν τῆς πόλεως, ὅπου εἶναι ὡς ἕνδεκα μίλια πλατεῖα, ἔπειτα δὲ συστελλομένη πρὸς τὸν νότον εἰς τρία ἢ τέσσαρα, καὶ λήγουσα εἰς ὑψηλὸν στενὸν ἀκρωτήριον. Ἐκ τοῦ νοτιανατολικοῦ παραλίου τῆς Ἰταλίας ἀπέχει περὶ τὰ 100 μίλια. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς νήσου εἶναι 227 τετραγωνικῶν μιλίων, καὶ γενικῶς ὀρεινὴ, μάλιστα δὲ εἰς τὰ ἀρκτῷα μέρη. Δύο σειραὶ βουνῶν τὴν διαπερνῶσι σταυροειδῶς, ἡ μὲν ἐκ βορρᾶ εἰς νότον, 2000 ποδῶν ὕψος ἔχουσα εἰς τὴν ἀνωτάτην κορυφήν· ἡ δὲ ἐξ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς, φθάνουσα ἕως εἰς 3500 ποδῶν ὕψος· ἐκ ταύτης παρίσταται μεγαλοπρεπὴς θέα, περιλαμβάνουσα τὴν Μακεδονίαν, τὸν Ἀδριατικὸν, τὴν Μεσόγειον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν Ἰταλίαν.

Ἡ πόλις Κέρκυρα κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, κατὰ τὸ μέσον σχεδὸν τῆς νήσου, ὠκοδομημένη ἐπί τινος ἀκρωτηρίου. Συνίσταται δὲ ἀπὸ τρία μέρη, τὴν ἀκρόπολιν, τὸ ἄστυ ἢ τὴν καθαυτὸ πόλιν, καὶ τὰ προάστεια. Ἡ ἀκρόπολις, ἢ τὸ παλαιὸν φρούριον, εἶναι τοποθετημένη ἐπὶ τῆς ἐσχατιᾶς τοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ ἀποχωρίζεται διὰ τάφρου περὶ τοὺς 200 πήχεις μακρᾶς, ὑπὲρ τοὺς 100 πλατείας, καὶ σχεδὸν 60 βαθείας. Ἡ θάλασσα εἰσέρχεται κατὰ τὸ βορεινὸν στόμα τῆς τάφρου ταύτης· ἀλλὰ κατὰ τὸ νότιον ἄκρον ὑπάρχει τεῖχος ἀποκόπτον τὴν συγκοινωνίαν. Ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως, ἥτις ἔχει περιφέρειαν 240 πηχῶν, εἶναι τὸ ἀρχαῖον παλάτιον, μία ὁπλοθήκη, (τῶρα χρησιμεύουσα ὡς Ἀγγλικὸν παρεκκλήσιον καὶ σχολεῖον), στρατῶν, ἀποθῆκαι πολεμεφοδίων, ξενοδοχεῖόν τι, οἶκοι διάφοροι, (ἀρχήτερα μὲν ἰδιοκτησία μερικὴ, τῶρα δὲ κατοικούμενοι ὑπὸ ἀξιωματικῶν τῆς κυβερνήσεως ἢ τοῦ στρατοῦ), καὶ μία ἢ δύο ἐκκλησίαι.

Συγκοινωνεῖ δὲ ἡ ἀκρόπολις μὲ τὴν ἔξω αὐτῆς πλατεῖαν διὰ γεφύρας σηκωτῆς. Ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι κομμάτιον γῆς, περὶ τοὺς 600 πήχεις μακρὸν, 240 δὲ πλατύ. Ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς δὲν ἔχει ποσῶς κτίρια· ἀλλὰ τὸ νέον παλάτιον καὶ τὸ παλαιὸν νοσοκομεῖον εὑρίσκονται τοποθετημένα ἐπὶ τῆς βορείου. Εἰς τὴν πλατεῖαν ταύτην γίνεται ἡ παράταξις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν πολιτῶν αἱ περιδιαβάσεις· θέσιν ἔχει ἀρίστην· ὁ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἐξερχόμενος εἰς αὐτὴν βλέπει τὴν ἀκρόπολιν κατέναντι, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας ἐπὶ τῆς ἠπείρου, καὶ τὴν θάλασσαν ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. Κατεσκευάσθη δὲ καὶ ἁμαξιτὴ ὁδὸς ὁλόγυρά της.

Ἡ πόλις, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς πλατείας, ἔχει ὡς δεκαπέντε σταδίων περιφέρειαν· χωρίζεται δ' ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νήσου δι' ἰσχυροῦ διπλοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον περιορίζει αὐτὴν ἐκ δυσμῶν· πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον ἔχει ἓν μόνον τεῖχος, κατὰ τὸν αἰγιαλόν. Τρεῖς πύλας ἔχει ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, μίαν δ' ἀπὸ τὸ τῆς ξηρᾶς. Οἱ οἶκοι εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον δίστεγοι· ἡ κάτω δὲ στέγη βαστάζει τὴν ἀνωτέραν ἐπὶ παραστάδων* συνεχομένων διὰ καμαρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν εἶδος στοᾶς ἑκατέρωθεν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν κυριωτέρων ὁδῶν, καὶ παρέχουν οὕτω σκέπην ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὴν βροχήν. Ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας πρωτεύει ἡ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος, περίφημος διὰ τὴν πολυτελῶς κεκοσμημένην λειψανοθήκην, διὰ τὰ ὁλόχρυσα κηροπήγια, καὶ τὸ μέγα πλῆθος ἐν γένει τῶν βαρυτίμων ἀφιερωμάτων.

Τὰ κυριώτερα προάστεια εἶναι δύο, τοῦ Ἁγ. Ῥώκκου, καὶ τοῦ Μανδρακίου. Περίπατος 12 σταδίων κατὰ νότιον διεύθυνσιν ἄγει εἰς τὸν μικρὸν κόλπον τῆς Παλαιουπόλεως, ὅπου λέγεται ὅτι εὑρίσκετο ἡ τῶν Φαιάκων Χρυσόπολις. Οἱ αἰγιαλοὶ τοῦ κόλπου τούτου, κατάφυτοι ἀπὸ μυρσίνας, δάφνας, ῥοϊδιὰς, καὶ πορτογαλλέας, καλοῦνται οἱ κῆποι τοῦ Ἀλκινόου, καὶ χρησιμεύουν πρὸς ἄνεσιν καὶ διατριβὴν εἰς τοὺς πολίτας.

Ὁ λιμὴν, ὅστις εἶναι ἄριστος, 80 ποδῶν ἔχων βάθος, σχηματίζεται ἀπὸ τὴν νῆσον τῆς Πυθίας, κοινῶς νησίον τοῦ Βίδου, τὸ Κονδυλονήσιον, τὸ τοῦ Λοιμοκαθαρτηρίου, καὶ τὸ Νέον Φρούριον.

Τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Κερκύρας εἶναι Πανεπιστήμιον, συστηθὲν τὸ 1824 ὑπὸ τοῦ Κόμητος Γυιλφόρδου, Γυμνάσιον, ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον, καὶ διάφορα προκαταρκτικὰ σχολεῖα, ὅλα διατηρούμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μὲ δαπάνην ἐτήσιον 3483 λιτρῶν στερλινῶν· ὑπάρχει δὲ καὶ ἑταιρεία πρὸς βελτίωσιν τῆς γεωργίας καὶ τῶν τεχνῶν.

Τὰ χωρία τῆς Κερκύρας εἶναι πολυάριθμα, 100 καὶ ἐπέκεινα τὸν ἀριθμόν. Ὅλος ὁ ἐπὶ τῆς νήσου πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 34,000 ἀῤῥένων, καὶ 29,000 γυναικῶν. Περὶ τὰς 16,000 ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν

* Παραστὰς, ἢ παραστάτης (Pilastre), λέγεται εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν στύλος τετράγωνος, κάποτε μεμονωμένος, συχνότερον ὅμως ἐμβεβλημένος εἰς τοῖχον, ἐξέχων δὲ μόνον κατὰ τὸ τεταρτημόριον ἢ πεμπτημόριον τοῦ ὄγκου του.

γεωργικὴν, 2000 εἰς τὰ χειροτεχνήματα, καὶ 2000 εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι ἀξιωματικοὶ τῆς κυβερνήσεως, στρατιῶται, ἐπαγγελματικοὶ, καὶ εὐγενεῖς. Τὸ κυριώτερον ἐξαγώγιμον προϊὸν τῆς νήσου εἶναι τὸ ἔλαιον· ἐξάγεται δὲ καὶ οἶνος εἰς τὰς γειτονικὰς νήσους.

Η ΧΟΡΟΜΑΝΙΑ.

ΠΑΣΙΓΝΩΣΤΟΝ εἶναι ὅτι μὲ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου νόσοι ἐκλείπουν οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἔθνη· ἡ λέπρα καὶ ἡ ἱδρωτικὴ ἀσθένεια δὲν φαίνονται πλέον εἰς τὴν Εὐρώπην· ὁ δὲ χορὸς τοῦ Ἁγ. Βίτου, ὀχληρὰ μὲν ἀσθένεια, σπανίως δὲ φοβερὰ, εἶναι τὴν σήμερον τὸ ἰσχνὸν λείψανον ἐπιδημίας, ἥτις ἔθλιβέ ποτε χιλιάδας, καὶ διέδιδε φρίκην καὶ σύγχυσιν εἰς ἐκτεταμένας χώρας. Τὴν παράδοξον ταύτην μεταβολὴν τῆς νόσου, τὴν μετρίασιν αὐτῆς ἀπὸ χορὸν μανιώδη εἰς ἁπλοῦν σπασμὸν ἢ συστροφὴν ὀλίγων μυώνων, πρῶτος διηγήθη καὶ διεσάφησεν ὁ ἐκ Βερολίνου ἰατρὸς Ἔκκερος, Hecker.

Τὸ 1374 ἐφάνησαν εἰς τὴν πόλιν Ἀκυΐσγρανον* συνοδίαι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, οἵτινες κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον ἐβασανίζοντο. Ἐσχημάτιζον κύκλους, πιάνοντες ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὴν χεῖρα, καὶ ὥρας κατὰ συνέχειαν ἐξηκολούθουν χορεύοντες εἰς τὰς ὁδοὺς, ὡς μανιακοὶ, ἑωσοῦ ἔπιπτον ἀπηυδημένοι. Ἠσθάνοντο δὲ μέγιστον βάρος ἀπὸ τὴν τυμπανίτιδα†, ἥτις συνώδευε τὰς σπασμωδικὰς ταύτας παραφορὰς· καὶ διὰ νὰ ἐλαφρυνθῶσι, πανία ἐδένοντο σφιγκτὰ περὶ τὴν μέσην αὐτῶν, ἢ, ἁπλούστερον ἔτι, ἐγρονθοκοποῦντο καὶ κατεπατοῦντο τὰ πάσχοντα μέρη. Ἐνόσῳ ἐχόρευον, οὐδ' ἔβλεπον, οὐδ' ἤκουον, ἀναισθητοῦντες πρὸς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις, ἐθεώρουν δὲ μόνον φαντάσματα, τῶν ὁποίων μεγαλοφώνως ἔκραζον τὰ ὀνόματα· τινὲς δ' αὐτῶν μετέπειτα ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἠσθάνοντο ὡς νὰ εἶχον καταβυθισθῆν εἰς ῥύακα αἵματος, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἀνεπήδων τόσον ὑψηλά.

Τοὺς δεινότερον πάσχοντας ἐπίανον καταρχὰς ἐπιληπτικοὶ σπασμοὶ· πλὴν, μολονότι ἔπιπτον ἀναίσθητοι καταγῆς, καὶ ἤφριζον εἰς τὸ στόμα, πάλιν ὅμως ἐσηκόνοντο, καὶ ἤρχιζον νὰ χορεύωσι μὲ ἀλλοκότους μυώδεις συστροφάς. Ἡ νόσος ἐφάνη πρῶτον εἰς Ἀκυΐσγρανον τὸν Ἰούλιον, καὶ εἰς ὀλίγους μῆνας ἐξηπλώθη καθ' ὅλας τὰς Κάτω Χώρας. Εἰς πολλοὺς τόπους ἐφόρουν οἱ χορευταὶ ἀνθοστεφάνους εἰς τὴν κόμην, καὶ εἶχον πανία δεδεμένα περὶ τὴν ὀσφύν των, τὰ ὁποῖα, εὐθὺς ἀφοῦ ἐπέρνα ὁ σπασμὸς, ἐσφίγγοντο, διὰ νὰ ἐλαφρύνωνται οἱ δυστυχεῖς ἀπὸ τὸ βάρος. Πολλοὶ ὅμως ὠφελοῦντο μᾶλλον ἀπὸ λακτίσματα καὶ γρονθοκοπήματα, τὰ ὁποῖα οἱ παρεστῶτες προθύμως τοὺς ἐχορήγουν. Κοινῶς δὲ ἀπεδίδετο εἰς διαβολικὴν ἐνέργειαν τὸ βάσανον τοῦτο, καὶ τοσοῦτον τρόμον ἐνέπνεεν εἰς τὸν λαὸν, ὥστε, ἐπειδὴ οἱ χορευταὶ ἐδείκνυον μεγίστην ἀπέχθειαν πρὸς τὰ ὀξέα ὑποδήματα, ἡ κυβέρνησις ῥητῶς ἀπηγόρευσε τὴν κατασκευὴν τῶν τοιούτων. Τὰ ἐρυθρὰ χρώματα παρομοίως τοὺς ἠρέθιζον μὲ ὑπερβολὴν, καί τινες αὐτῶν δὲν ἠμπόρουν νὰ βλέπωσιν ἀνθρώπους κλαίοντας.

Κατ' εὐτυχίαν ὅμως ἡ μερικὴ αὕτη ἐπιδημία δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ· μετὰ δέκα ἢ ἕνδεκα μῆνας, οἱ χορευταὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ὡς ἐκαλοῦντο, ἔλειψαν πανταχόθεν τοῦ Βελγίου. Ἡ πρώτη αὕτη τῶν χορευτῶν συνοδία ἐφάνησαν εἰς Ἀκυΐσγρανον μὲ τὄνομα τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου εἰς τὸ στόμα· πιθανώτατον δὲ ὅτι ἡ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου κραιπάλη (1374) ἐγέννησε τὴν νόσον. Ὁ λαὸς, λέγει ὁ ἰατρὸς Ἔκκερος, ἔπασχον ἀπὸ ταλαιπωρίαν καὶ ἔνδειαν, καὶ ὁ τότε μανιώδης τρόπος τοῦ ἑορτάζειν ἤρκει νὰ ἀνάψῃ τὴν ἀσθένειαν εἰς σώματα ἤδη προετοιμασμένα. Μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ἰατρικῆς ἐμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ λιμοκτονία προδιέθεσε, καὶ ἡ εὐθυμία τῆς ἑορτῆς ἠρέθισε. Τὰ σπλάγχνα, ἠσθενισμένα ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὴν κακὴν τροφὴν, κατὰ φυσικὸν λόγον προσέβαλλεν ἡ τυμπανίτις.

Μετὰ μόλις πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς, (1418), τὸ Στρασβοῦργον ἐδοκίμασε τὰ δεινὰ τῆς χορομανίας· ἐνταῦθα δ' ἐπεκαλοῦντο τὸν Ἅγ. Βίτον πρὸς θεραπείαν τῶν πασχόντων. Ὁ Ἅγ. Βίτος ἦτο νέος ἀπὸ τὴν Σικελίαν, ὅστις ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, τὸ 303. Ἡ φήμη δ' αὐτοῦ βαθμηδὸν ηὔξησε προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ καταρχὰς τῆς δεκάτης πέμπτης ἢ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, διεδόθη λόγος ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ὑπερασπίζεσθαι ἀπὸ τὴν χορομανίαν ἅπαντας τοὺς φυλάσσοντας τὴν ἑορτήν του, καὶ νηστεύοντας τὴν παραμονὴν αὐτῆς.

Οἱ ἐν Στρασβούργῳ πάσχοντες ὡδηγοῦντο εἰς τὰ παρεκκλήσια τοῦ Ἁγ. Βίτου, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐφέροντο ἐν σεμνῇ πομπῇ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Πιθανὸν ὅτι πολλοὶ ἐθεραπεύοντο ἐκεῖ· τοὐλάχιστον δὲν ἐχόρευον ἔμπροσθεν τῶν θυσιαστηρίων τοῦ ἁγίου. Συγγραφεύς τις περὶ Μελαγχολίας οὕτω πως διηγεῖται τὰ περὶ τοῦ χοροῦ τοῦ Ἁγ. Βίτου·—"Ἔλαβε τὄνομα τοῦτο διότι οἱ ἀπ' αὐτὸν ἐνοχλούμενοι κατέφευγον εἰς τὸν Ἅγ. Βίτον διὰ βοήθειαν· ἀφοῦ δ' ὀλίγον τι ἐχόρευον ἐκεῖσε, βεβαίως ἀπηλλάσσοντο. Θαυμάζει τις ἀκούων πόσον καιρὸν ἐξακολουθοῦσι χορεύοντες, καὶ τίνι τρόπῳ, καθέκλας, τραπέζας, καὶ ἄλλα ὅμοια ὑπερπηδῶντες· ἀκόμη καὶ γυναῖκες ἔγκυοι (χωρὶς ποτὲ νὰ βλάπτωσι τὰ τέκνα των) χορεύουσι τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐμποροῦν οὔτε χεῖρα οὔτε πόδα νὰ σαλεύσωσιν, ἀλλὰ φαίνονται διόλου νεκραί. Ἄνθρωπον κοκκινοφορεμένον δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι. Τὴν μουσικὴν ἀγαπῶσι πρὸ πάντων· ὅθεν οἱ ἄρχοντες ἐν Γερμανίᾳ μισθόνουσι μουσικοὺς νὰ παίζωσιν εἰς αὐτοὺς, καί τινας δυνατοὺς, εὐρώστους συντρόφους νὰ χορεύωσι μετ' αὐτῶν. Πάγκοινος ἦτον ἐν Γερμανίᾳ ἡ νόσος αὕτη, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ διηγήματα τοῦ Σχεγκίου καὶ Παρακέλσου εἰς τὸ περὶ μανίας βιβλίον του, ὅπου καυχᾶται διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἰαθέντων. Ὁ Φῆλιξ Πλάτερος ἀναφέρει περὶ γυναικὸς τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἴδεν, ὅτι ἐχόρευεν ὁλόκληρον μῆνα κατὰ συνέχειαν. Οἱ Ἄραβες ὀνομάζουν εἶδος παραλύσεως τὴν νόσον ταύτην."

Παρὰ τὰ εἰρημένα δύο, εὑρίσκομεν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιότερα χορομανίας παραδείγματα. Τὸ 1237 ἐπίασεν ἡ νόσος αὕτη ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν τέκνα ἐν Ἐρφορδίᾳ (Erfurt), εἰς τρόπον ὥστε ἐχόρευον καὶ ἐπήδων εἰς τοὺς δρόμους· τέλος δ' ἔπεσον καταγῆς ἀπηυδημένα, καὶ πολλὰ μὲν ἀπέθανον, τὰ δ' ἄλλα ἔπασχον ἀπὸ τρόμον διαρκῆ καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου. Τὸ 1278 διακόσιοι ἐνθουσιασταὶ ἤρχισαν νὰ χορεύωσιν ἐπὶ τῆς ἄνωθεν τοῦ Μοσέλλα γεφύρας εἰς Οὐτραΐεκτον (Utrecht), καὶ δὲν ἤθελον νὰ παύσωσιν ἑωσοῦ ἱερεὺς διέβη, φέρων τὴν κοινωνίαν πρὸς ἄῤῥωστόν τινα· τότε ὁ ἐχάλασεν ἡ γέφυρα, καὶ ἅπαντες ἐπνίγησαν.

Ἔτι δὲ καὶ ἀρχαιότερα, τὸ 1027, ὅμοιόν τι συνέβη πλησίον τῆς ἐν Κολβίγῃ μοναστηριακῆς ἐκκλησίας. Δεκαοκτὼ χωρικοὶ λέγεται ὅτι ἐτάρασσον τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, χορεύοντες καὶ κραυγάζοντες εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας· ὁ ἐφημέριος δὲ κατηράσθη αὐτοὺς νὰ χορεύωσι καὶ νὰ κραυγάζωσιν ἓν ἔτος ὁλόκληρον ἀκαταπαύστως. Ἡ κατάρα αὕτη ἐπληρώθη, λέγει τὸ συναξάριον, εἰς τρόπον ὥστε οἱ πάσχοντες κατεβυθίσθησαν ἐπὶ τέλους μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὴν γῆν, καὶ διέμενον νηστικοὶ, ἑωσοῦ ἀπηλλάχθησαν διὰ τῆς μεσολαβήσεως δύο εὐσεβῶν ἐπισκόπων. Τούτου γενομένου, ἔπεσον εἰς βαθὺν ὕπνον, ὅστις διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας· τέσσαρες αὐτῶν ἀπέθανον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξηκολούθουν νὰ πάσχωσι καθ' ὅλην τὴν ζωὴν ἀπὸ τρέμοντα μέλη.

Ὅσον παραμεμορφωμένον καὶ ἂν ἦναι τὸ διήγημα τοῦτο, σταθερῶς ὅμως ἐπιστεύετο καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, καὶ κατάρα μάλιστα ἐγεννήθη ἀπ' αὐτοῦ, βαρυτάτη λογιζομένη, Νὰ σὲ πιάσῃ ὁ χορὸς τοῦ Ἁγ. Βίτου!

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος ἔχασε τὸν ἀνόσιον αὐτοῦ χαρακτῆρα τὸ πάθος τοῦτο· ἔπαυσε δηλ. νὰ θεωρῆται ὡς δαιμονίων ἐνέργημα, καὶ κατέστη ἰατρικῆς ἐρεύνης ὑποκείμενον. Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐπέφερε τὸ μέγα καὶ παράδοξον πνεῦμα τοῦ Παρακέλσου, ὅστις εὐφυῶς ἐξήγησε τὴν διὰ συμπαθείας μετάδοσιν τῆς νόσου, καὶ ἐπενόησε περίεργόν τι θεραπευτικὸν τοῦ ἀπὸ τὴν φαντασίαν ἐξαρτωμένου εἴδους. Ὁ πάσχων ὤφειλε νὰ κάμῃ εἴδωλον ἑαυτοῦ ἀπὸ κηρὸν ἢ ῥητίνην, καὶ προσηλόνων τοὺς διαλογισμοὺς νὰ θεωρῇ ὡς ἐπισωρευμένας εἰς αὐτὸ ὅλας τὰς βλασφημίας καὶ ἁμαρτίας του, καὶ ὅλας τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ κατάρας· ἀφοῦ δ' ἐπετύγχανεν εἰς τοῦτο, νὰ καίῃ τὸ εἴδωλον, ὥστε ἴχνος κἂν αὐτοῦ νὰ μὴν ἀπομείνῃ.

Ἡ φανταστικὴ αὕτη μέθοδος τοῦ θεραπεύειν ἀσθένειαν ἐκ τῆς φαντασίας πηγάζουσαν φαίνεται ὅτι ἐπάρθη ἀπό τινα ἀρχαῖον τρόπον τοῦ γοητεύειν. Ἡ μάγισσα ἢ φαρμακεύτρια ἔκαμνε κήρινον εἰδώλιον τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ βασανίσῃ, καὶ κάρφη ἐμπήγουσα εἰς αὐτὸ, ἢ διαλύουσά το ἔμπροσθεν τοῦ πυρὸς, ἤλπιζε νὰ πάθῃ ὅμοια δεινὰ καὶ τὸ πρωτότυπον Οὕτως ἡ Σιμαίθα λέγει,

> Ὡς τοῦτον τὸν καρὸν ἐγὼ σὺν δαίμονι τάκω,
> Ὡς τάκοιθ' ὑπ' ἔρωτος ὁ Μύνδιος αὐτίκα Δέλφις.*

Ἡ αὐτὴ ἀλλόκοτος ἰδέα εὑρίσκεται καὶ εἰς τὰ περὶ μαγείας συγγράμματα τοῦ μεσαιῶνος.

Ἤρχισε δὲ νὰ παρακμάζῃ ἡ χορομανία περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Ἰατρός τις περιβόητος, ἀποθανὼν τὸ 1598, λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἐπεκράτει· τὰς ἀρχὰς τῆς προσεχοῦς ἑκατονταετηρίδος παρετηρεῖτο μόνον κἄποτε. Οὕτω, ἐν ἔτει 1623 ἴδε τις γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἐνιαυτὸν ὡδοιπόρουν εἰς παρεκκλήσιόν τι τοῦ Ἁγ. Βίτου, ἐν Σοαβίᾳ, ὅπου περιέμενον ἕως νὰ τὰς πιάσῃ ὁ σπασμὸς τοῦ χοροῦ, ἐχόρευον δὲ ἡμέραν καὶ νύκτα ἑωσοῦ ἔπιπτον ἀναίσθητοι καταγῆς· ὅτε δὲ ἀνελάμβανον ἀπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην, ἠσθάνοντο ἐλαφρωμέναι ἀπὸ τὸ βάρος, περὶ οὗ ἑβδομάδας ἀρχήτερα παρεπονοῦντο. Ἡ μουσικὴ φαίνεται ὅτι μέχρι τινὸς διηρέθιζε τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ Ἁγ. Βίτου, μολονότι ἐξακολουθοῦσα κατεπράϋνε τὴν σφοδρότητα τῶν σπασμῶν.

Ὁ Τριακονταετὴς Πόλεμος, ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τὸ 1618 μέχρι τοῦ 1648, ἔσβεσεν ἐπὶ τέλους τὸ παράδοξον τοῦτο τῆς ἀσθενείας εἶδος· διότι, ἂν καὶ ἦσαν ἀπερίγραπτοι αἱ συμφοραὶ τὰς ὁποίας ἐπέφερεν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς λαγαρίζον ὅμως πῦρ, κατώρθωσε τὴν διανοητικὴν ἀναγέννησιν τῶν Γερμανῶν, καὶ οὕτως ἔδωκε τέλος εἰς νόσον ἐκ δεισιδαιμονίας προερχομένην.

Ἕπεται ἡ συνέχεια

ΣΕΒΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΟΥΣ.

ΤΙΜΑ τὴν εἰκόνα τῶν γεννητόρων καὶ προγόνων σου εἰς ὅλους τοὺς προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν. Τὸ γῆρας εἶναι σεβαστὸν πρὸς πᾶσαν εὐγενῆ ψυχήν.

Εἰς τὴν παλαιὰν Σπάρτην ἦτο νόμος, οἱ νέοι νὰ προσηκόνωνται εἰς τὴν παρουσίαν παντὸς γέροντος, νὰ σιωπῶσιν, ὅτε αὐτὸς ὡμίλει, καὶ νὰ τὸν παραχωρῶσι τὴν ὁδὸν, ἀπαντῶντές τον. Ὅ,τι ὁ νόμος εἰς ἡμᾶς δὲν προστάζει, ἡ σεμνοπρέπεια ἂς τὸ ἀναπληρώσῃ, καὶ θέλομεν εἶσθαι ἔτι μᾶλλον ἐπαινετοί.

Εἰς τὸ σέβας τοῦτο ἐνυπάρχει τοσαύτη ἠθικὴ καλλονὴ, ὥστε καὶ αὐτοὶ, οἱ παραμελοῦντες αὐτὸ ἀναγκάζονται νὰ τὸ ἐπαινῶσιν εἰς τοὺς ἄλλους.

Γέρων Ἀθηναῖος ἐζήτει τόπον εἰς τοὺς Ὀλυμπια-

---

* Ἀκυΐσγρανον, Aquisgrana Ἰταλιστὶ, εἶναι τὴν σήμερον πόλις Προυσσικὴ, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κάτω Ῥήνου. Καλεῖται δὲ Γερμανιστὶ Aachen, ἢ Acken, καὶ Γαλλιστὶ Aix-la-Chapelle.

† Εἰς τὴν λεγομένην τυμπανίτιδα νόσον ἡ γαστὴρ ὀγκοῦται ὡς τύμπανον ὑπὸ ἀέρος, τοῦ ὁποίου ἐμποδίζεται ἡ ἔξοδος.

* Θεοκρ. Φαρμακεύτρια, 28, 29.

κοὺς ἀγῶνας, καὶ αἱ βαθμίδες τοῦ ἀμφιθεάτρου ἦσαν κατάπυκνοι ἀπὸ θεατάς. Τινὲς συμπολῖταί του νέοι τὸν ἔνευσαν νὰ πλησιάσῃ, ἀλλ' ὅτε, δεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν, ἔφθασε μὲ πολὺν κόπον πλησίον των, ἀντὶ ὑποδοχῆς εὗρεν ὑβριστικοὺς περιγέλωτας. Διωθούμενος ὁ πτωχὸς γέρων ἀπὸ ἕδραν εἰς ἕδραν, κατήντησεν ὅπου ἐκάθηντο οἱ Σπαρτιᾶται, οἵτινες, πιστοὶ εἰς τὴν ἱερὰν τῆς πατρίδος των συνήθειαν, προσηκόνονται μὲ συστολὴν, καὶ τὸν δίδουσι τόπον εἰς τὸ μέσον των. Τότε αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες πρὸ μικροῦ ἀναιδῶς τὸν περιέπαιξαν, ἐσεβάσθησαν τὸ γενναῖον τῶν ἀνταγωνιστῶν αὐτῶν, καὶ σφοδραὶ χειροκροτήσεις πανταχόθεν ἀνηγέρθησαν. Ἔτρεχον τὰ δάκρυα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ γέροντος, καὶ ἔκραζεν· "Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι γνωρίζουσι τὸ πρέπον, οἱ δὲ Σπαρτιᾶται τὸ πράττουσιν."

Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, (καὶ ἐδῶ εὐχαρίστως ἤθελέ τις ὀνομάσειν αὐτὸν Μέγαν), ἐνῷ αἱ λαμπρότεραι εὐτυχίαι καὶ δόξαι συνέτρεχον πρὸς φυσίωσιν αὐτοῦ, δὲν ἠμέλει νὰ ταπεινοῦται ἔμπροσθεν τοῦ γήρατος. Ἐμποδισθεὶς ποτε ἀπὸ πολλὴν χιόνα μεταξὺ τῶν πολεμικῶν θριάμβων του, ἐπρόσταξε νὰ ἀνάψωσι φωτίαν, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρονίου, ἐθερμαίνετο. Ἰδὼν δὲ μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ὑπέργηρόν τινα, τρέμοντα ἀπὸ τὸ κρύος, ἀναπηδήσας, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, καὶ μὲ τὰς τροπαιούχους ἐκείνας χεῖρας, αἵτινες κατέστρεψαν τὸν θρόνον τοῦ Δαρείου, ἔλαβε τὸν τρέμοντα πρεσβύτην, καὶ τὸν ἐκάθισεν εἰς τὴν ἰδίαν του καθέδραν.

"Ἄλλος κακὸς ἄνθρωπος παρὰ τὸν μὴ σεβόμενον τοὺς γέροντας, τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς δυστυχοῦντας, δὲν ὑπάρχει," ἔλεγεν ὁ Παρίνης. Καὶ ὁ Παρίνης, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἰσχὺν εἰς τὰ πνεύματα τῶν μαθητῶν του, ἐκράτει αὐτοὺς εἰς τὸ πρὸς τοὺς γέροντας σέβας. Ἦτο ποτὲ θυμωμένος ἐναντίον νέου τινὸς διὰ μέγα τι σφάλμα, τὸ ὁποῖον περὶ αὐτοῦ τὸν ἀνήγγειλαν· συνέβη δὲ νὰ τὸν ἀπαντήσῃ καθ' ὁδὸν, ἐνῷ γέροντα Καπουκκῖνον χειραγωγῶν ὁ νεανίσκος ἐφώναζεν εὐσχημόνως, ἐπιπλήττων τινὰς κακοήθεις, οἵτινες εἶχον σπρώξειν τὸν γέροντα. Ὁ Παρίνης ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ φωνάζῃ ἐκ συμφώνου, καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸν νέον, "Πρὸ ὀλίγου σ' ἐνόμιζον κακοῦργον," εἶπε, "τώρα δὲ, ὅτε εἶδον τὴν πρὸς τοὺς γέροντας εὐλάβειάν σου, σὲ νομίζω ἱκανὸν εἰς πολλὰς ἀρετάς."

Τὸ γῆρας εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀξιοσέβαστον εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὑπέφερον τὰ βάρη τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας μας, εἰς ἐκείνους, οἵτινες συνετέλεσαν κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας μας. Ἂς συμπαθῶμεν τὰ ἐλαττώματά των, καὶ μὲ γενναιότητα ἂς ἐκτιμῶμεν ὅσους ὑπέφερον δι' ἡμᾶς κόπους, τὴν πρὸς ἡμᾶς στοργήν των, τὴν γλυκεῖαν ἀμοιβὴν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ἀπὸ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης. Ὄχι! ὅστις ἀφιεροῦται μὲ ἱλαρὰν ψυχὴν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων, δὲν ἀνταμείβεται ἀναλόγως μὲ τὸν δικαίως πρὸς αὐτὸν ἀποδιδόμενον ἄρτον. Αἱ πατρικαὶ καὶ μητρικαὶ φροντίδες δὲν εἶναι φροντίδες μισθωτοῦ, ἀλλ' ἐξευγενίζουσι τὸν ὅστις τὰς κάμνει ἕξιν, συνειθίζουν αὐτὸν εἰς τὸ ν' ἀγαπᾷ, καὶ τὸν δίδουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀγαπᾶται.

Ἂς φέρωμεν υἱϊκὸν σέβας εἰς τὴν μνήμην ὅλων τῶν εὐεργετῶν τῆς πατρίδος, ἢ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἂς μᾶς ἦναι ἱερὰ τὰ συγγράμματά των, αἱ εἰκόνες των, οἱ τάφοι των.

Ὅταν δὲ ἀναλογιζώμεθα τοὺς παρελθόντας αἰῶνας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σωζόμενα ἔτι λείψανα βαρβαρότητος, ὅταν θλιβώμεθα εἰς πολλὰ παρόντα κακὰ, καὶ βλέπωμεν, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀποτελέσματα τῶν παθῶν καὶ τῶν σφαλμάτων τῶν προλαβόντων χρόνων, ἂς μὴ πέσωμεν εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ ἐξονειδίζωμεν τοὺς προγόνους μας. Ἂς ἤμεθα εὐμενεῖς εἰς τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις μας. Ἐὰν ἐπεχειρίζοντο πολέμους, τοὺς ὁποίους τώρα ἐλεεινολογοῦμεν, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐδικαίονε τάχα ἡ ἀνάγκη, ἢ ἀθῶα τις ἀπάτη, περὶ τῶν ὁποίων, διὰ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν τοῦ χρόνου, δυσκόλως δυνάμεθα ν' ἀνακρίνωμεν; Ἐὰν ἐπεκαλοῦντο ξένας μεσολαβήσεις, αἵτινες ἀπέβησαν ὀλέθριαι, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνάγκη ἢ ἀθῶα τις ἀπάτη δὲν τοὺς ἐδικαίονεν; Ἐὰν ἐπέβαλλον διατάξεις, αἵτινες δὲν μᾶς ἀρέσκουσιν, ἀλλὰ μήπως εἰς τοὺς καιροὺς των δὲν ἦσαν τάχα ἁρμόδιαι; μήπως δὲν ἦσαν τὸ ἄριστον γέννημα τῆς τότε ἀνθρωπίνης σοφίας, καὶ τῶν τότε κοινωνικῶν στοιχείων τὸ μόνον δυνατὸν ἀποτέλεσμα;

Εἰς τὰς περὶ τῶν προγόνων κρίσεις πρέπει νὰ ἤμεθα σοφοὶ, οὐχὶ δὲ σκληροὶ καὶ συκοφάνται, ἀτιμάζοντες ἐκείνους, οἵτινες δὲν δύνανται ν' ἀναστηθῶσιν ἀπὸ τοὺς τάφους, διὰ νὰ μᾶς εἴπωσιν· "Ὁ λόγος τοῦ πολιτεύματός μας ὑπῆρξεν οὗτος, ὦ ἀπόγονοι."

Περίφημον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου Κάτωνος ῥηθέν· "Εἶναι δύσκολον νὰ δώσωμεν νὰ καταλάβωσιν οἱ μεταγενέστεροι τὰ δικαιολογήματα τοῦ ἡμετέρου βίου."—ΣΙΛΒΙΟΣ ΠΕΛΛΙΚΟΣ.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ποτὲ δὲν ταράττουσι τὴν γῆν· δὲν διεγείρουν εἰς τὴν καρδίαν τὰ μανιώδη ἐκεῖνα πάθη, τὰ ὁποῖα ἐκ θεμελίων τοσάκις ἐκλόνησαν ὁλοκλήρους αὐτοκρατορίας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι γέννημα τῆς πείρας· ἡ δὲ πεῖρα τότε μόνον ἐνεργεῖ, ὁπότε ἠρεμοῦσι τὰ πάθη. Τὴν ἀλήθειαν εἰρηνικοὶ νόες μόνον ἀνακαλύπτουσι· δέχονται δ' αὐτὴν συγγενικὰ μόνον πνεύματα. Μεταβάλλει μὲν τὰς δοξασίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως· ἄγει αὐτοὺς εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλὰ δι' εὐθείας καὶ ὁμαλῆς ὁδοῦ. Αἱ μεταβολαὶ, τὰς ὁποίας ἡ πρόοδος τῆς ἀληθείας ἐπιφέρει, εἶναι ὠφέλιμοι πάντοτε εἰς τὴν κοινωνίαν, ὀχληραὶ δὲ μόνον εἰς τοὺς αὐτὴν ἀπατῶντας καὶ καταδυναστεύοντας.

ΣΕΛΗΝΙΑΚΗ ΕΚΛΕΙΨΙΣ.

ΕΙΣ τὰς 6 Φεβρουαρίου (Ε. Ν.) θέλει γένειν ἔκλειψις τῆς σελήνης, ὁρατὴ ἐν Σμύρνῃ, Κωνσταντινουπόλει, κτλ. Ἀρχίζει δὲ εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 5 λεπτὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Γίνεται ὁλικὴ ἔκλειψις εἰς τὰς 3 ὥρας καὶ 13 λεπτά.

Τελειόνει ἡ ὁλικὴ ἔκλειψις εἰς τὰς 4 ὥρας καὶ 40 λεπτά.

Τελειόνει ὅλως διόλου ἡ ἔκλειψις εἰς τὰς 5 ὥρας καὶ 38 λεπτά.